

Sámediggi

Sámedigge Sámediggie Saemiedigkie Sametinget

Budgetunderlag

2026-2028

Utkast 4

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
1.1	Sametingets förslag i korthet	3
1.1.1	Prioriterade områden inom förvaltning och kultur (skrivs sist)	3
1.1.2	Prioriterade områden inom samiska näringar	3
1.2	Finansieringsöversikt.....	4
2	Sametingets förslag.....	5
2.1	Sametingets uppdrag.....	5
2.2	Sametingets finansiering.....	6
2.3	Utgiftsområde 1, Förvaltningsanslag 3:1 ap.1 Sametinget	8
2.3.1	Resursförstärkning av den folkvalda verksamheten	8
2.3.2	Resursförstärkning av förvaltningen.....	9
2.3.3	Verksamhetscontroller/internrevision.....	15
2.3.4	Kultursamordning	16
2.3.5	Jämställdhet och hälsa	16
2.3.6	Nationellt samiskt hälsocentrum.....	17
2.3.7	Repatrieringsutredning.....	18
2.3.8	Duodjiutredning	19
2.3.9	Sanningskommissionen – efterarbete.....	19
2.3.10	Insamling och tillgång till data om samiskt näringsliv och välbefinnande	22
2.3.11	Världs- och kulturarvet	22
2.3.12	Utredning stipendium och språkligt utvecklingsår	24
2.4	Utgiftsområde 1, Sakanslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	26
2.4.1	Nationellt uppföljningsansvar - ap.12.....	27
2.4.2	Samiskt språkcentrum - ap. 14.....	28
2.4.3	Hemsida om nationella minoriteter - ap.15.....	29
2.5	Utgiftsområde 17, Sakanslag 1:2 ap. 5 Bidrag till samisk kultur.....	30
2.5.1	Bidragsfördelning för stärkt samiskt kulturliv	31
2.5.2	Samisk idrott.....	33
2.5.3	Stipendium och språkligt utvecklingsår.....	34
2.5.4	Sámi Giellagáldu	34
2.6	Utgiftsområde 23, Sakanslag 1:22 Främjande av rennäringen	37
2.6.1	Rovdjursförekomst / Nya ersättningsbelopp.....	37
2.6.2	Klimatanpassning	39
2.6.3	Skadeförebyggande åtgärder, varg.....	42
2.7	Utgiftsområde 24 Näringsliv, inrättande av sakanslag för samiska näringar.....	43
3	Investeringar och finansiering	48
3.1	Verksamhetsinvesteringar	48
3.2	Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	48

1 Sammanfattning

Sametinget överlämnar härmed sitt budgetunderlag för perioden 2026-2028 enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Budgetunderlaget följer anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Sametinget. Budgetunderlaget har beretts av Sametingets kansli och beslutats av Sametingets styrelse 2025-xx-xx.

1.1 Sametingets förslag i korthet

Med utgångspunkt i de resonemang som förs i budgetunderlaget föreslår Sametinget att myndighetens medel justeras för åren 2026–2028 i enlighet med nedanstående tabell, utöver beräknad tilldelning enligt riksdagens beslut. Förslag om tilldelning av medel anges med koppling till aktuellt anslag.

De prioriterade förslagen beskrivs nedan i korthet. Prioriteringarna har rangordnats, vilket innebär att nummer ett är högst prioriterad. Det finns två olika prioriteringslistor, där näringar har fått en egen prioriteringsordning.

1.1.1 Prioriterade områden inom förvaltning och kultur (skrivs sist)

Prioritering 1: Förvaltningsanslag

Sametinget föreslår

att

Prioritering 2: Kulturell infrastruktur

Sametinget föreslår

att ...

Prioritering 3: Språk

Sametinget föreslår

att

1.1.2 Prioriterade områden inom samiska näringar

Prioritering 1: Rennäring

Sametinget föreslår

att ,,,,

Prioritering 2: Näring

Sametinget föreslår

att

1.2 Finansieringsöversikt

Sametinget hemställer, med stöd av vad som anförs i detta budgetunderlag för perioden 2026-2028, att regeringen förstärker Sametingets arbete enligt följande. Tabellen redovisar utfall för 2024 och prognos enligt regleringsbrev 2025, samt total budget inklusive prioriterade utökningar per anslagspost enligt avsnitt 1.1.

Anslagsposter som disponeras av Sametinget (tkr)	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse					
Total budget 3:1 och 7:1	1 500	108 446	138 790	134 987	135 432
3:1 Sametinget	1 500	70 721	92 730	91 326	91 326
ap.1 Sametinget	0	69 221	91 230	89 826	89 826
ap.3 Samefonden	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	0	37 725	46 060	43 661	44 106
ap.12 Nationellt uppföljningsansvar	0	2 200	3 200	3 200	3 200
ap.13 Statsbidrag till kommuner och regioner i förvaltningsområden, m.m.	0	24 665	24 665	24 665	24 665
ap.14 Samiskt språkcentrum	0	8 000	11 335	11 936	12 441
ap.15 Hemsida om nationella minoriteter	0	1 200	2 200	2 200	2 200
ap.5 Stöd för samiska organisationer	0	1 660	1 660	1 660	1 600
ap.18 Åtgärder för nationella minoriteter	0	0	3 000	0	0
Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid					
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet osv	0	17 878	53 378	57 378	59 878
Utgiftsområde 23, Areella näringar, landsbygd och livsmedel					
1:22 Främjande av rennäringen	0	135 915	204 715	204 715	204 715
Utgiftsområde 24, Näringsliv					
Nytt anslag	0	0	3 500	3 500	3 500
Summa finansiering	1 500	262 239	400 383	400 580	403 525

Tabell 1. Översikt över verksamhetens finansiering 2024-2028 med prioriterade förslag, (tkr).

2 Sametingets förslag

Under detta kapitel presenteras Sametingets uppdrag, styrning och finansiering med förslag till förändringar.

2.1 Sametingets uppdrag

Sametinget i Sverige bildades 1993 med syftet att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur och näring. Enligt sametingslagen¹ ska Sametinget verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Till Sametingets uppgifter hör särskilt att:

1. *besluta om fördelningen av statens bidrag och av medel ur Samefonden till samisk kultur och samiska organisationer samt av andra medel som ställs till samernas gemensamma förfogande,*
2. *delta i konsultationer enligt lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket,*
3. *utse ledamöterna i Sameskolstyrelsen,*
4. *fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet,*
5. *medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten,*
6. *informera om samiska förhållanden, och*
7. *utföra de övriga uppgifter som ankommer på Sametinget enligt lag eller annan författning.*

Enligt Sametingets instruktion² är Sametinget även förvaltningsmyndighet inom rennäringens område och för samisk kultur, med ansvar för att följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om utvecklingen inom rennäringen, övrigt samiskt näringsliv och samisk kultur, utvecklingen inom minoritetspolitiken och tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetspråk när det gäller samer och samiska, yttra sig i ärenden om fastställande av samiska ortnamn och granska förslag till samiska namn på allmänna kartor, yttra sig i frågor om personnamn med samisk anknytning och ansvara för verksamheten vid samiska språkcentrum. Sametinget får meddela föreskrifter om omfattningen av partistöd och formerna för stödet, och fördelningen av bidrag till samisk kultur som ställts till Sametingets förfogande. Sametinget ska även svara för underhåll av riksgränsstängsel och vissa renskötselansläggningar för vilka staten har underhållsansvaret, redovisa markanvändning och marker som är speciellt värdefulla eller känsliga för renskötseln och natur- och kulturmiljövården, och vara verksamhetsansvarig för renbruksplaner.

Som samisk folkvald institution och myndighet är Sametinget det nav i vilket samiska frågor ska behandlas. Uppgifterna spänner över områden såsom samhällsplanering, samiskt näringsliv, rennäring, landsbygdsutveckling, samiska kulturyttringar, kulturarvsfrågor, samiska språk, gränslöst nordiskt samarbete, mänskliga rättigheter, minoritetsfrågor och urfolksfrågor. Hälso-, idrotts- och äldre frågor hanteras även om Sametinget formellt saknar uppdrag för detta. Sametinget har inte något faktiskt självbestämmande, utan fungerar som ett rådgivande organ och en expertmyndighet för samiska frågor.

¹ <https://lagen.nu/1992:1433>

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20091395-med-instruktion-for_sfs-2009-1395

Sametinget är en särskild myndighet som består av 31 ledamöter utsedda genom val. Sametingets styrelse beslutar i myndighetsutövning och i andra frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Sametingets kansli består av ett 60-tal statliga tjänstemän. Den högste tjänstemannen är kanslichefen som ska förse Sametingets styrelse med underlag för beslut och verkställa styrelsens beslut.

Som folkvalt organ ska Sametinget driva samepolitik som uttryckts i val till Sametinget, samtidigt som Sametinget som statlig myndighet ska verkställa politiska beslut som riksdag och regering fattar. Enligt instruktionen ska styrelsen bland annat besluta om myndighetens årsredovisning, delårsrapport och budgetunderlag.

Statskontorets analys³ menar att ledning, styrning och uppföljning inte är ändamålsenlig och att Sametinget inte lever upp till verksamhetskraven i instruktionen. Bristerna hindrar myndigheten från att fullgöra sitt uppdrag och nå sina mål.

Antal mål, återrapporteringskrav och uppdrag i Sametingets regleringsbrev och antal särskilda uppdrag är fler än för jämförbara myndigheter, enligt Statskontorets analys. Sametinget lägger mycket resurser på olika typer av återrapporteringar till regeringen och Regeringskansliet. Vissa styrsignaler kan ses som ett svar på att Sametinget haft problem med intern styrning och förvaltningskultur. Statskontoret bedömer att "kostnaden" för styrsignalerna överstiger nyttan. Det handlar om att uppdrag inte har bidragit till markanta förbättringar, men också om att Sametinget skulle kunna använda de resurser som läggs på återrapportering på verksamheter i myndigheten där det är brist på resurser.

2.2 Sametingets finansiering

Samepolitiken ingår i flera av regeringens utgiftsområden: 1 Rikets styrelse, 13 Jämställdhet, 16 Utbildning och universitetsforskning, 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. All finansiering riktas inte till Sametinget utan delar riktas till andra myndigheter. Det finns också områden där Sametinget får riktade finansiella resurser via en annan myndighet. Därutöver består finansieringen främst består av projektbidrag till EU-projekt. Sametingets avgiftsbelagda verksamhet består av relativt små intäkter från avgifter för ordböcker på samiska.

Under resterande del av detta kapitel presenteras de prioriterade förslagen närmare. Kapitlet är uppdelat utifrån utgiftsområden och anslagsposter.

Både Statskontoret⁴ och ESV⁵ har lyft att regeringen bör renodla finansieringen av Sametingets verksamhet så att samtliga verksamhetskostnader finansieras via förvaltningsanslaget.

En stor del av verksamhetskostnaderna finansieras via flera olika sakanslag, vilket riskerar att urholka resurserna över tid. Statskontoret bedömde att en mer renodlad finansiering skulle förbättra förutsättningarna för Sametinget att bedriva en effektiv verksamhet på följande sätt:

- Förvaltningsanslaget räknas upp med pris- och löneutvecklingen.
- Plenum får ökat inflytande över hur resurserna bör användas.
- Det blir tydligare hur Sametinget hanterar sina medel när förvaltning och

³ Statskontoret, Självbestämmande på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget (2023:17) sid 20

⁴

⁵

administration helt finansieras med förvaltningsanslaget, medan övrig verksamhet (till exempel utbetalningar av stöd, bidrag etcetera) finansieras med sakanslag.

- Det bör även bli tydligare för Sametingets målgrupper hur de olika anslagen ska bidra till måluppfyllelse inom olika områden.

Statskontoret föreslog att regeringen skulle fatta beslut om att direkta verksamhetskostnader skulle föras över från anslag 1:22 Främjande av rennäringen med mera och anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter till Sametingets förvaltningsanslag. I normala fall innebär en sådan överföring att de överförda medlen minskas med 20 procent. Statskontoret menade att regeringen borde frångå principen då det finns skäl för att göra det i detta fall. Dessa skäl är att myndigheten har en ansträngd ekonomi, att efterfrågan på myndighetens kunskap och kompetens har ökat och att Sametinget har en viktig roll i samhällsplaneringen. Det vore därför, enligt Statskontoret, olämpligt om anslaget för att delta i samarbeten och utbyten myndigheter emellan.

ESV föreslog att direkta kostnader i form av lön, sociala avgifter och hyreskostnader överförs från sakanslagen till förvaltningsanslaget. Även ESV var medvetna om att i de fall regeringen gör en sådan överföring brukar det innebära att de anslagsmedel som överförs från ett sakanslag till ett förvaltningsanslag reduceras med cirka 20 procent. ESV konstaterade att det, utifrån Sametingets ansträngda finansiella läge, inte var ett reellt alternativ att överföra förvaltningskostnader från sakanslagen genom att räkna ner dem. De konstaterade att eftersom förvaltningskostnader i form av löner, sociala avgifter och hyreskostnader har redovisats mot Sametingets sakanslag under cirka tio års tid har dessa anslag i praktiken minskat under tidsperioden. Om regeringen bedömer att den större delen av Sametingets förvaltningskostnader på sakanslagen bör överföras till förvaltningsanslaget kan det, enligt ESV, ses som rimligt att förvaltningsanslaget ökas med de reella anslagsminskningar som skett under perioden.

Sametinget föreslår att samtliga verksamhetskostnader förs över till förvaltningsanslaget i enlighet med Statskontorets och ESV:s förslag. Sametinget föreslår också att anslaget räknas upp med de reella anslagsminskningar som skett under perioden i enlighet med ESV:s förslag.

Konsekvenser om överföring ej beviljas

Om föreslagen överföring ej beviljas kommer den otydlighet som både Statskontoret och ESV påtalat att kvarstå.

2.3 Utgiftsområde 1, Förvaltningsanslag 3:1 ap.1 Sametinget

Anslag som disponeras av Sametinget (tkr)	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse, 3:1 Sametinget					
Total budget inkl. utökning	0	72 221	92 730	91 326	91 326
Anslag enligt regleringsbrev 2025 (justerad summa för tillfälliga medel för Sametingsvalet 2025)		70 721	66 172	67 222	67 222
Summa utökning	0	0	26 558	24 104	24 104
ap.1 Sametinget, total budget inkl. utökning					
Anslag enligt regleringsbrev 2025 (justerad summa enligt ovan)		69 221	64 672	65 722	65 722
Utökning av anslag			26 558	24 104	24 104
Resursförstärkning av den folkvalda verksamheten					
* Partistöd			1 500	1 500	1 500
* Internationellt arbete			400	400	400
* Plenum			2 000	2 000	2 000
* Folkvaldas ersättningar					
Resursförstärkning av förvaltningen					
* Digitalisering och informationssäkerhet			750	750	750
* Konsultationsordningen och ökad ärendehantering (utökning)			1 000	1 000	1 000
* Kultursamordning			1 000	1 000	1 000
* Verksamhetscontroller/interntrevision			1 000	1 000	1 000
* Jämställdhet och hälsa			1 954	1 954	1 954
* Nationellt samiskt hälsocentrum			1 300	1 000	1 000
* Repatrieringsutredning			1 200		
* Duodjiutredning			1 000		
* Sanningskommissionen, efterarbete			3 500	4 500	4 500
* Insamling och tillgång till data			3 954	4 000	4 000
* Världs- och kulturarv			5 000	5 000	5 000
* Utredning stipendium och språkligt utvecklingsår			1 000		
ap. 3 Samefonden, total budget inkl. utökning	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Anslag enligt regleringsbrev 2025	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Utökning av anslag			-	-	-

Tabell 2. Förslag till finansiering av verksamheten 2026–2028. *Sametinget över/underskred förvaltningsanslaget med xxx tkr under 2024.*

Sametinget föreslår utökning av förvaltningsanslaget med sammanlagt xxx tkr för 2026, samt xxx tkr för perioden 2027-2028.

2.3.1 Resursförstärkning av den folkvalda verksamheten

Sametinget föreslår fortsatt förstärkning av förvaltningsanslaget för den folkvalda verksamheten. Sametingets folkvalda verksamhet behöver förstärkning av medel till det internationella arbetet för att driva och följa upp olika internationella konventioner, deklARATIONER och rapporter. Med ökade medel kan Sametinget bidra med kunskap, kompetens och deltagande vid de av FN sanktionerade konferenserna. Att samerna i Sverige ges möjlighet att delta och bidra med urfolkskunskap i FN-systemet torde välkomnas av Sveriges regering med tanke på de konventioner och deklARATIONER som Sverige skrivit under vad gäller urfolksfrågor.

Sametingets plenum är samernas högsta politiska organ. Plenum har beslutat att den framtida parlamentsbyggnaden ska byggas i Östersund. Innan parlamentsbyggnaden etablerats tvingas Sametingets plenum att ske framför allt i hotell. Av den anledningen har kostnaderna för plenums lokaler ökat kraftigt. För att säkerställa att Sametinget i framtiden har tre plenum per år krävs en förstärkning av ekonomin.

Sametinget har val vart fjärde år. Sametingets väljarkår finner man i hela Sverige, vilket är en utmaning för de partier som ställer upp i sametingsvalet. De resurser som idag tilldelas i form av partistöd är inte av den storleken att alla partier har möjlighet att nå ut till

väljarna med sina partiprogram. Det utgör ett demokratiproblem att de politiska partierna inte har resurser, annat än under valåret, nå ut till väljarna.

Sametinget har även sett över de folkvaldas ersättningar i jämförelse med kommuner och regioner. För att uppnå samma regelverk vad gäller pensionsersättningar, efterlevandeskydd, försäkringar och omställningsskydd krävs en budgetförstärkning om **xxx tkr**.

*Sametinget föreslår att en utökning av förvaltningsanslaget för fortsatt förstärkning av den folkvalda verksamheten med **xxx tkr**.*

*Medlen kommer att nyttjas till ökning av partistödet med **1 500 tkr**, förstärkning av det internationella arbetet med **400 tkr**, förstärkning av medel till plenum med **2 000 tkr** samt ett förnyat regelverk för de folkvaldas ersättningar med **xxx tkr**.*

Konsekvenser om medel ej beviljas

Utebliven extra finansiering påverkar sametingets möjlighet att delta på olika internationella möten. Bland de möten som Sametinget anser är prioriterade, är bland annat FN:s klimatmöten, CBD, EMRIP samt Permanent Forum.

Sametingspartierna brottas med svåra ekonomiska förhållanden för att kunna bedriva sin verksamhet på ett godtagbart sätt. Idag är den totala budgeten 800 tkr, som samtliga åtta sametingspartier ska dela på. Uteblivna extra resurser för sametingspartierna innebär att väljarna inte får godtagbara förutsättningar att få tillräckligt med information inför sametingsvalen, vilket är ett demokratiproblem.

Sametingets plenum hålls tre gånger per år. Kostnaderna för dessa har ökat kraftigt på grund av bland annat inflationen. Riskerna finns att Sametinget högsta politiska organ, plenum, i framtiden endast kan genomföras två gånger per år. Eftersom plenum är Sametingets högsta beslutande organ skulle demokratin äventyras. Dessutom skulle Sametingets många olika beslut riskeras att inte bli genomförda under året, eftersom partierna, liksom i alla politiska organ, har möjlighet att både återremittera samt bordlägga ärenden som måste beslutas av plenum. Detta skulle innebära att många beslut inte skulle kunna genomföras inom den tidsram som krävs av en myndighet.

Sametingets folkvalda har idag sämre ersättningar än folkvalda i kommun, region och riksdag. Om inte likvärda villkor ges kan detta leda till att personer tvingas avstå från politiska uppdrag.

Sametinget har idag inga andra medel att omfördela för att täcka den extra finansiering som föreslås.

2.3.2 Resursförstärkning av förvaltningen

Efterfrågan på yttranden, samverkan, kunskap och stöd från Sametinget ökar konstant då frågor som berör samerna och samisk kultur blivit synligare och medvetenheten om frågorna har ökat. Regeringen ger allt oftare andra myndigheter i uppdrag att samråda eller samverka med Sametinget.

Det finns, enligt Statskontoret⁶, ytterligare förklaringar till att efterfrågan ökar. En är att intresset för mark inom rennäringens områden har ökat, en annan klimatförändringarna där fjällmiljön och därmed renskötseln är särskilt utsatt, och ytterligare en ökat fokus på

⁶ Statskontoret, Självbestämmade på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget (2023:17), sid 96-.

diskriminering, rasism och rättigheter för urfolk. Åtgärdsprogrammet mot rasism mot samer har gjort att allt fler aktörer ska samråda med Sametinget.

Digitalisering

Sametinget saknar moderna IT-system för handläggning och för politisk administration. Det folkvalda organet och myndighetsutövningen kräver robusta IT-system för planering, genomförande och uppföljning av operativ verksamhet. Standardsystem kräver ofta extra utveckling för att kunna hantera de olika samiska språken, vilket innebär utökade kostnader. På grund av resursbrist har den digitala utvecklingen halkat efter, men arbete pågår med att stärka och utveckla IT-infrastruktur och informationssäkerhet. Följande kritiska verksamheter har identifierats ha särskilda behov:

- *Diariesystem med e-förvaltning och digital plattform för politisk administration ca 250 tkr per år*

Sametinget arbetar med en upphandling av nytt användarvänligt och säkert diariesystem som också ska förenkla statistikuttag av hanterade ärenden. Det nya systemet kommer även att bidra till effektivisering, GDPR samt informationssäkerhet.

Sametinget har till en del infört digital hantering av möteshandlingar för politiker med hjälp av systemet Volis. Ett nytt system behöver även anpassas för Sametingets plenum och utökas med stöd för samiska språk. Idag skickas plenumshandlingar ut per post, vilket är tidskrävande och medför oönskade miljöaspekter.

- *Effektivisering av bidragshantering ca 500 tkr per år under utvecklingsperioden, därefter ca 150 tkr per år*

Idag hanteras ansökningar om kulturbidrag samt underskrifter av beslut och redovisningar av nyttjade medel manuellt, och medarbetare och sökande lägger mycket tid på att hantera fysiska underskrifter. Påminnelser om redovisning hanteras också manuellt och statistik inom området upprättas manuellt. Digitala verktyg för kulturavdelningens hantering av bidragsansökningar, utbetalningar med mera skulle möjliggöra kortare handläggningstid och förenklad framtagning av statistik inom området. Nästa steg är att implementera verktyget inom andra områden inom myndigheten.

Sametinget föreslår utökning av förvaltningsanslaget för digitalisering med 750 tkr.

Medlen kommer att nyttjas till nya digitala system för diarieföring, e-förvaltning, politisk administration och bidragshantering med syfte att korta handläggningstider och effektivisera förvaltningen.

Konsultationsordningen och ökad ärendehantering

Lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket ("konsultationsordningen") har syftet att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället och att stärka samernas inflytande i beslut som kan få direkt inverkan på samernas språk, kultur, näringar eller ställning som urfolk. Lagen infördes 1 mars 2022 för regeringen och statliga förvaltningsmyndigheter och 1 mars 2024 anslöts regioner och kommuner till konsultationsordningen.

Lagen omfattar inte ärenden som konsultationsskyldiga påbörjat innan den trädde i kraft för förvaltningsmyndigheter i mars 2022 samt för kommuner och regioner i mars 2024. Det innebär att dessa ärenden även fortsättningsvis skickas för remittering, yttrande och samråd till Sametinget, utöver de ärenden som kommer in som konsultationsförfrågningar

till myndigheten. Det innebär att konsultationsförfrågningar fortfarande kan komma att öka både från konsultationsskyldiga myndigheter samt från kommuner och regioner.

Sametinget tog emot 325 konsultationsförfrågningar under 2024. Sametinget valde dock att avstå konsultation i majoriteten av konsultationsförfrågningarna. Anledningen är att det främst rör sig om ärenden av lokal karaktär som berör en eller ibland flera samebyar, som exempelvis lokala dispenser och tillstånd för motorfordon i fjällterräng, avverkning av fjällnära skog, fastighetsregleringar, licensjakt och markupplåtelse. I dessa fall har Sametinget bedömt att den lokala samiska parten är den som har bäst kännedom om förhållandena på plats och därmed ska konsulteras. Sedan våren 2024 har Sametinget en överenskommelse med Länsstyrelsen i Jämtlands län, som tidigare skickade förfrågningar av lokal karaktär, om att dessa ärenden främst skickas till berörd lokal samisk part. Denna överenskommelse har bland annat medfört att antalet inkomna förfrågningar till Sametinget från länsstyrelsen i Jämtland har minskat från 84 år 2023 till 61 år 2024.

Sametinget har konsulterat i ärenden av mer generell karaktär såsom regeringsuppdrag, åtgärds- och handlingsprogram, naturreservat samt andra typer av övergripande frågor som rör det samiska folket. Sametinget begärde tre konsultationer under 2024.

Antalet genomförda konsultationer (det vill säga fortsatta eller påbörjade) under 2024 är 59. I en del konsultationer ingår ett mycket stort antal enskilda ärenden som exempelvis naturvårdsområden i Norrbotten och Västerbotten. Några regeringsuppdrag är gemensamma (t ex Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma regeringsuppdrag). En del konsultationer påbörjades redan år 2022 vilket visar att konsultationsprocesser, i jämförelse med exempelvis remissyttranden och samråd, kan bli långvariga och omfattande sett till arbetsbelastning för kansliet.

Under konsultationen ska den konsultationsskyldige, den samiska företrädaren och andra som deltar kunna ange sina motiverade ståndpunkter i ärendet och yttra sig över de andras ståndpunkter. Denna dialog/förhandling utgör ofta själva konsultationen, som i sig kan bestå av flera möten, skriftväxlingar och muntliga kontakter över tid.

I de flesta konsultationerna har en samhällsplanerare samt en jurist och en kvalificerad handläggare deltagit. Handläggare för skogliga frågor och rovdjur har också deltagit i många konsultationer. Även medarbetare från språkavdelningen, valhandläggare, GIS-samordnare, avdelningschef, kanslichef, politiskt sakkunnig, nämndsordförande och/eller styrelseordförande har deltagit vid enstaka konsultationer.

Av dokumentationen från konsultationer framgår att det ibland är snäva tidsramar, men att det ändå lämnats rimlig tid för förberedelser inför konsultationer. De synpunkter som förts fram om otillräcklig tid för förberedelser hör snarare ihop med Sametingets bristande personella resurser för konsultationer, både initialt för inläsning av material samt för konsultationer.

Generellt fortsatte antalet ärenden och antalet hanterade dokument i Sametingets diarium att öka även 2024. Ökningen för antalet ärenden uppgår till 36% och ökningen för antalet dokument till 66% den senaste femårsperioden. Sametinget fick 2023 kritik från Justitiekanslern för att diarieföringen hade allvarliga brister. Justitiekanslern påtalade att ärenden inte avslutats trots att så borde kunnat ske och att vidtagna åtgärder inte registrerats löpande. Sametinget bedömer att detta beror på tidsbrist hos dels hos handläggare, dels hos registrator.

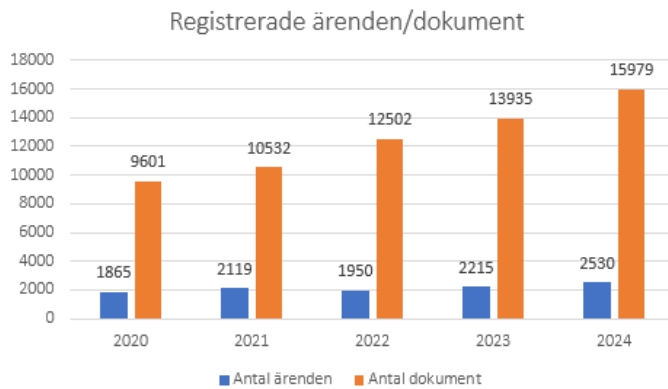

Diagram 1 Registrerade ärenden och dokument i Sametinget diarium 2020-2024.

De konsultationsförfrågningar som inkommit från myndigheter har bidragit till den kraftigt ökade ärendehantering för Sametinget. Förfrågningarna har också ökat från i genomsnitt 12 per månad under 2022 till i genomsnitt 25 per månad under 2023 respektive 27 per månad under 2024.

I Sverige ingår 26 kommuner i det samiska förvaltningsområdet från 2024. Ytterligare 16 kommuner berörs av renskötseln. Kommunala ärenden som särskilt berör det samiska folket är bland annat detaljplaner, översiktsplaner, samråd med anledning av tillståndsansökan enligt miljöbalken, reglemente för samiskt förvaltningsområde, skogsbrukspolicy, hållbarhetspolicy, miljö- och klimatstrategi, biblioteksplan, kulturplan, kulturmiljöprogram, flaggpolicy, minoritets- och integrationsstrategi, folkhälsostrategi, strategi för besöksnäringen, näringslivsstrategi, tillväxtstrategi. De kommuner som berörs av frågor som särskilt kan beröra det samiska folket är av olika storlek både geografiskt och administrativt. Därmed kommer även antalet ärenden från kommunerna att variera. Sammanfattningsvis uppskattades antalet konsultationsärenden som handlar om markfrågor från kommunerna uppgå till ca 125–175 per år. Totalt antal övriga ärenden uppskattades uppgå till ca 40 per år.

Under 2024 har 15 svenska kommuner konsulterat Sametinget i 29 ärenden⁷. Antalet konsultationer varierar mellan en och sex per kommun. Av de sex norrbottniska förvaltningskommunerna har två inte konsulterat, av de tio västerbottniska har sex inte konsulterat, av de sex jämtländska har tre inte konsulterat och av de fyra övriga har tre inte konsulterat Sametinget i någon fråga. Sametinget konstaterar att flera kommuner tycks vara i behov av mer information om konsultationsordningen.

Fem regioner är samiska förvaltningsområden. Ärenden som särskilt kan beröra det samiska folket är bland annat regional översiktsplan (regionalplan), regional utvecklingsstrategi, kulturplan, folkhälsoarbete, hållbarhetsarbete, som styrdokument kopplade till Agenda 2030. Under 2024 inkom tre konsultationsförfrågningar från regioner.

Utifrån konsultationsförfrågningar, remisser, samråd, beskrivningar av nya arbetsrutiner och processer samt ärendeanalyser med andra myndigheter är bedömningen att Sametinget har behov av utökning med ytterligare 1,0 tjänster utifrån att konsultationsordningen har utökats med regioner och kommuner.

- *Expert/jurist 0,5 tjänster*

Samordningsfunktion för konsultationsordningen med expertkunskap om ärendetyp och -hantering. Information, stöd och rådgivning till konsultationskyldiga myndigheter, kommuner och regioner.

⁷ Narviks kommune har inkommit med fem konsultationsförfrågningar.

- Administration 0,5 tjänster

Diarieföring och övrig administration utifrån ökad ärendemängd.

I budgetpropositionen för 2025 permanentades medel för konsultationsordningen med 5 000 tkr. I samband med detta återtog de tillfälliga medlen om 3 500 tkr, varför den reella ökningen för 2025 och framåt är 1 500 tkr.

Sametinget föreslår en utökning av förvaltningsanslaget med ytterligare 1 000 tkr.

Medlen kommer att nyttjas till en utökning av medarbetare enligt ovan.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Bristande kvalitet och försämrad arbetsmiljö

Rådande arbetsbelastning och resurser medför stora svårigheter att driva den ordinarie och politiska verksamheten på ett kvalitativt godtagbart sätt och främja en god arbetsmiljö.

Det finns också en risk för att de brister som JK har påtalat vad gäller diarieföring inte kommer att kunna rättas till utifrån att ärendemängden ökat kraftigt utan att bemanningen har kunnat ökas i samma omfattning.

Bristande resurser för digitalisering påverkar också kvalitet och arbetsmiljö.

Bristande samhällsplaneringsprocess

Statskontorets rapport⁸ påvisar att hela samhällsplaneringsprocessen inom Sápmi är beroende av om Sametinget kan leverera underlag av hög kvalitet till andra myndigheter som deltar i samhällsplaneringen. Sametinget har fått mer resurser för detta ändamål, men myndigheten anser att dessa inte räcker för att svara upp emot den ökade efterfrågan. Samtidigt fortsätter trycket på att använda de marker som nyttjas av rennäringen att öka. Från 2024 konsulterar även kommuner och regioner Sametinget i vissa frågor, vilket gör att efterfrågan på yttranden från Sametinget har ökat ytterligare.

Statskontoret menar att det finns problem i Sametinget inom rennäringen och samhällsplaneringen av de områden som näringen nyttjar. En länsstyrelse säger att antalet remisser och liknande nästan har fördubblats och att Sametinget inte klarar av att besvara dessa med godtagbar kvalitet. Länsstyrelsen anser att Sametinget har kompetensen men saknar resurser för att lägga ned den tid som krävs för att underlagen ska vara användbara i planeringsprocessen. Detta går ut över kommunal planering och samiskt inflytande.

Bristande samverkan med andra myndigheter

För att Sametinget ska fullgöra sitt uppdrag är det även viktigt med samverkan med andra aktörer. Regeringen kräver samverkan i Sametingets instruktion och regleringsbrev och andra myndigheter har i uppdrag av regeringen att samverka med Sametinget. Andra myndigheter anser enligt Statskontorets rapport att samverkan med Sametinget kan förbättras, och att Sametinget inte deltar tillräckligt i det gemensamma arbetet. De önskar mer kontinuerlig dialog, fler möten och att Sametinget bidrar mer med egna initiativ.

Förtroendet för konsultationsordningen uteblir

I ett internationellt perspektiv anses samerna i Sverige ha för lite medinflytande över frågor som rör deras traditionella landområden. Sedan 1977 räknas samerna som ett urfolk i Sverige, med rättigheter att utöva sin traditionella kultur. Sedan 2011 erkänns samerna som ett folk i grundlagen - genom regeringsformen (1 kap, 2§). Trots det har Sverige

⁸ Statskontoret, Självbestämmade på pappret men inte i praktiken? Analys av ledningen, styrningen och uppföljningen av Sametinget (2023:17 sid 32, 90, 96)

återkommande fått internationell kritik för att bland annat bryta mot FN:s konvention om avskaffande av rasdiskriminering (ICERD), FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR) och FN:s Urfolksdeklaration (UNDRIP). Den nya lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket är tänkt att råda bot på detta. Utan tillräckliga resurser hos Sametinget att arbeta med konsultationer på det sätt som lagen föreskriver, kommer den internationella kritiken att kvarstå.

Resurser för konsultation med det samiska samhället och tillräckliga beredningsresurser till ordinarie verksamhet, styrelse och nämnder är en förutsättning för att Sametinget ska kunna möta det samiska folkets behov och uppnå syftet med den nya konsultationslagen. Sametinget har ingen annan möjlighet än att avstå från konsultationer och samråd samt att inte kunna besvara fullt ut alla remisser. Det slår i sin tur hårt på Sametingets uppdrag avseende konsultationsordning och Miljömålsrådet samt Sametingets uppdrag enligt Sametingslagen att medverka i samhällsplaneringen och bevaka rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten.

De myndigheter som Sametinget har möten med har ansvar för ärenden som främst rör rennäring. Eftersom avdelningen har en liten personalstyrka med nyckeltjänster som utför uppdrag och uppgifter angivna i lag, regleringsbrev och regeringsuppdrag går det inte att omfördela arbetsuppgifter inom befintlig personal.

Resurser för att tillmötesgå andra myndigheters önskemål om yttranden, deltaganden i möten och projekt är starkt begränsade. Därtill genomför rennäringensavdelningen några större uppdrag som fokuspunktsuppdraget för CBD samt Miljömålsrådet. Förutom ansvaret som nya ledamöter och deltagande i den särskilda expertgruppen, deltar Sametinget i beredningar och programområden under Miljömålsrådets försorg med sammantaget en årsarbetskraft.

Bristande hänsyn till samiska behov och grön infrastruktur

Utän finansiella och personella resurser till konsultationer, samråd och möten med andra myndigheter och markanvändare uteblir möjligheterna att informera och öka förståelsen för renskötselns förutsättningar. Renskötselns behov och andra samiska behov kommer att förbises eller inte alls beaktas vid samhällsplanering och myndighetsutövning. När ekonomiska intressen prioriteras kommer i förlängningen inte ett sammanhållet landskap med grön infrastruktur, fungerande ekosystem och biologisk mångfald att kunna bibehållas.

Renskötseln påverkas även av att flera offentliga utredningar inte beaktar samernas rätt som folk och urfolk till sina traditionellt nyttjade marker. Riksdagspolitiska strategier för klimatet leder till målkonflikter med samisk kultur, där den traditionella naturbetesbaserade renskötseln underordnas trots att den bidrar till att uppfylla konventionen om biologisk mångfald (CBD) och miljökvalitetsmålen.

Internationell kritik

Vindkraftsutbyggnader och omställningen till ett elintensivt samhälle kräver metaller som till stor del återfinns i det samiska området. Om intresseavvägningar enbart görs utifrån ett samhällsekonomiskt och politiskt perspektiv, riskerar Sverige att få internationell kritik från både FN, OECD och Europarådet.

Inom förvaltningsanslaget finns inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser.

2.3.3 Verksamhetscontroller/internrevision

I Statskontorets rapport⁹ framkommer det att Sametinget har behov av att utveckla arbetet med intern styrning och kontroll. För att förbättra verksamhetsstyrningen föreslås att en ny tjänst inrättas som verksamhetscontroller/internrevision. Detta skulle avsevärt skapa bättre förutsättningar för den praktiska efterlevnaden av styrdokumentet, arbetet med verksamhetsplan samt uppföljningen av reglerade uppdrag.

En verksamhetscontroller arbetar med att planera och följa upp verksamheten, identifiera och implementera förbättringsmöjligheter inom planerings- och rapporteringsprocesser, ta fram underlag för verksamhetsplan och följa upp verksamheten med hjälp av indikatorer och mått. En verksamhetscontroller är ofta också samordnare för rapporteringen om informationssäkerhet, miljö och arbetsmiljö. En verksamhetscontroller som arbetar med verksamhetsuppföljning, verksamhetsplanering, datainhämtning samt bearbetning stödjer aktivt styrelsen och kansliledningen i detta arbete.

Tjänsten som verksamhetscontroller bör innefatta uppgifter av internrevisorskaraktär. Med statlig internrevision menas att utifrån en analys av verksamhetens risker granska och lämna förslag till förbättringar av en myndighets process för intern styrning och kontroll. Det blir ett stöd för styrelsens bedömning av den interna styrningen och kontrollen, och för besluten om åtgärder med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer.

Syftet med en internrevision är att hjälpa organisationer att nå uppsatta mål genom att systematiskt och strukturerat utvärdera effektiviteten i riskhantering, intern styrning och kontroll samt ledningsprocesser. Internrevisionens granskning och förslag avser dels den miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll. Dels den process som ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet

- fullgör sina uppgifter
- uppnår verksamhetens mål
- uppfyller verksamhetskraven i 3 § myndighetsförordningen.

Internrevisionen är en viktig komponent i ledningens verktyg för att kontrollera att verksamheten drivs såsom ledningen har beslutat i sitt ledningssystem. Att mål, styrdokument, rutiner och riktlinjer är tillgängliga, följs och är effektiva.

Resultatet från en intern revision används som beslutsunderlag för ledningen och fungerar som ett verktyg i det ständiga förbättringsarbetet.

Eftersom en internrevision utvärderar nuläge och föreslår åtgärder för att öka effektiviteten inom ledningsprocesser, riskhantering, intern styrning och kontroll bidrar den till att organisationen uppnår målen mer effektivt och att resultatet därmed ökar.

Internrevisorsuppgifterna innefattar även att samordna de krav som myndigheten utifrån olika förordningar som t.ex förordningen om myndigheters klimatanpassning och förordningen om miljöledning i statliga myndigheter.

Verksamhetscontrollern/internrevisorn föreslås organisatoriskt vara placerad under avdelningschefen för ekonomi och verksamhetsstöd. Avdelningschefen med stöd av verksamhetscontrollern/interrevisor ansvarar för råd och stöd till styrelsen och kanslichef med syfte att ge en balanserad bild av hur väl processer och rutiner fungerar.

⁹

Sametinget föreslår en utökning av förvaltningsanslaget med om 1 000 tkr.

Medlen kommer att nyttjas till en tjänst som verksamhetscontroller.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Utän en funktion som verksamhetscontroller finns ingen möjlighet att ytterligare prioritera arbetet med verksamhetsplan, uppföljning och intern styrning och kontroll.

Inom förvaltningsanslaget finns inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser.

2.3.4 Kultursamordning

I och med den omorganisation som gjordes under 2024 för att inrymmas i budgetramen minskades antalet kulturhandläggare från 2,0 tjänster till 1,0 tjänster. Prioriteringar för handläggaren är att hantera ansökningar och redovisningar av kulturbidragen. Detta har medfört minskade möjligheter att delta i gemensamma kulturprocesser, vilket efterfrågas dels från andra myndigheter och dels från Sametingets politiker.

Sametinget föreslår en utökning av förvaltningsanslaget med om 1 000 tkr.

Medlen kommer att nyttjas till en tjänst för att långsiktigt arbeta med kulturfrågor utifrån givna uppdrag från kulturdepartementet och Sametingets politiker.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Rådande arbetsbelastning och resurser medför stora svårigheter att driva den ordinarie och politiska verksamheten på ett kvalitativt godtagbart sätt och främja en god arbetsmiljö. Sametinget har små möjligheter att samverka med andra myndigheter i frågor som repatriering, kulturmiljöer och immateriella kulturarv.

Inom förvaltningsanslaget finns inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser.

2.3.5 Jämställdhet och hälsa

Sametinget har under lång tid haft behov av en tjänst för att få kontinuitet i arbetet med jämställdhet och hälsa. Sametinget saknar i dagsläget organisatoriska, personella och finansiella förutsättningar för att kunna få den kontinuitet och samordning i arbetet som behövs. Jämställdhetsfrågan har enbart kunnat prioriteras under tillfälliga jämställdhetsuppdrag.

Under 2021–2024 har Sametinget ett regeringsuppdrag avseende jämställdhet samt mäns våld mot samiska kvinnor och flickor, då man ska arbeta med främjande åtgärder för jämställdhet i det samiska samhället och att förebygga och bekämpa mäns våld mot samiska kvinnor och flickor¹⁰. När uppdraget tar slut saknar Sametinget resurser för att arbeta vidare med jämställdhet. För att kunna arbeta med frågor som mäns våld mot samiska kvinnor och flickor, våldsfrågor generellt, jämställdhet samt hälsofrågor krävs samisk kunskap, kontinuitet och tillit. Den är svår att uppnå med enstaka projekt. Här kan en kontinuerlig tjänst hos Sametinget se till att insatser som görs samordnas och tas tillvara. Den uppdragsforskning som kunnat bedrivas med uppdragsmedel behöver följas upp och kompletteras. Under åren 2022 och 2023 bekostade Sametinget uppdragsforskning

¹⁰ <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/11/uppdrag-till-sametinget-avseende-jamstallldhet-samt-mans-vald-mot-samiska-kvinnor-och-flickor/>

med 865 tkr per år. Inför 2025 har 1 000 tkr beviljats för en ettårig förlängning av uppdraget.

Sametinget tillfrågas ofta i frågor om vård och hälsa och behöver resurser för att vara en samverkanspart för aktörer inom fältet hälsa, omsorg och forskning. Utökade resurser för att bevaka och bereda frågor på generell nivå ger samerna genom Sametinget inflytande och delaktighet, skapar mervärde i verksamheterna samt bidrar till att synliggöra samiska behov. Sametinget behöver resurser för att kunna arbeta med Sametingets hälsopolitiska handlingsprogram. Det följer även en resolution för urfolks hälsa som WHO antagit 2023¹¹.

Sametinget föreslår en utökning av förvaltningsanslaget med om 1 954 tkr. Detta är samma summa som Sametingets jämställdhetsuppdrag har beviljats under åren 2022-2024, uppräknat med Sametingets PLO för 2025.

Medlen kommer att nyttjas till en tjänst för att långsiktigt arbeta med jämställdhets- och hälsofrågor utifrån tidigare givna uppdrag. Summan innefattar även fortsatt verksamhet inom området jämställdhet och hälsa, inklusive arbete mot våld mot samiska kvinnor och flickor. Resterande ca 800 tkr kommer att kunna nyttjas till koordinering med andra aktörer, stödstrukturnätverk, uppföljande uppdragsforskning inom området, seminarier och dialogmöten med det samiska folket, kunskapsspridning, kompetensutveckling och andra stödinsatser inom området.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Sametinget saknar idag personella och ekonomiska resurser inom förvaltningsanslaget för en tjänst inom området jämställdhet och hälsa. Behovet av en tjänst har funnits under en lång tid men Sametingets jämställdhetsarbete har enbart finansierats av temporära projektmedel. Det är inte ändamålsenligt eller hållbart att arbeta med jämställdhet och våld genom tillfälliga projektsatsningar.

Risken om Sametinget inte får medel för en långsiktig tjänst är att arbetet inom jämställdhets- och hälsoområdet stannar av, samt att nätverksarbete, utbildningsinsatser och tillämpning av den forskning som byggts upp inom området går förlorad. Arbete med jämställdhet, hälsa och våld mot samiska kvinnor kräver kontinuitet, koordinering och en långsiktighet hos Sametinget och ut i det samiska samhället. Kunskap inom myndigheten går förlorad om stora långsiktiga frågor enbart drivs genom tillfälliga uppdrag eller projekt, så att kompetensen inte stannar inom myndigheten.

Inom förvaltningsanslaget finns inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser.

2.3.6 Nationellt samiskt hälsocentrum

Sametinget deltar i nätverket Kunskapsnätverket för samisk hälsa och stödjer arbetet som finns i regionernas handlingsplan och i övrigt regionernas arbete för att säkerställa god hälsa och vård på lika villkor för det samiska folket.

En av de stora och viktiga åtgärderna inom hälsoområdet är att skapa ett nationellt samiskt hälsocentrum, vilket förordas i Sametingets hälsopolitiska handlingsprogram. För att komma vidare i arbetet för ett nationellt samiskt hälsocentrum, i samverkan med Kunskapsnätverket för samisk hälsa, behöver Sametinget medel för en utredning.

Sametinget föreslår en tillfällig utökning av förvaltningsanslaget med sammanlagt 1 300 tkr för 2026, 1 000 tkr för 2027 och 1 000 tkr för 2028.

¹¹ Resolution från WHO, SEVENTY-SIXTH World Health Assembly (WHA76) Agenda item 16.3, 30 May 2023

Medlen kommer nyttjas till att Sametinget under 2026-2028 i samverkan med Kunskapsnätverket för samisk hälsa och andra relevanta aktörer, arbetar för att förverkliga ett nationellt samiskt hälsocentrum. Detta i enlighet med Sametingets hälsopolitiska program, antagen av plenum i november 2019. Däribland ingår att utreda behovet av, innehåll och organisation för ett nationellt samiskt hälsocentrum. Medlen kommer att bekosta projektledning för arbete för förverkligandet av ett nationellt samiskt hälsocentrum med tillhörande dialogmöten och samverkan med olika aktörer. Budgeten innefattar även studiebesök på andra urfolkshälsocentrum och fortsatt arbete med frågan 2026-2028.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Om medel för utredningen ej beviljas saknar Sametinget medel att kunna arbeta vidare mot målet om att förverkliga ett nationellt samiskt hälsocentrum, vilket drabbar samer på hela svenska sidan av Sápmi.

Inom förvaltningsanslaget finns i nuläget inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser, varvid en extern tillfällig satsning är nödvändig.

2.3.7 Repatrieringsutredning

Sametinget anser att en utredning om repatriering av ceremoniella och traditionella föremål, är av mycket brådskande karaktär och därmed måste vara högt prioriterad inom det samiska kulturområdets äskande. Det behövs en strategi för hur i synnerhet ceremoniella föremål ska behandlas, ställas ut, förvaras, finnas tillgängliga för allmänheten, samt frågan om ägarskap. Sametinget har idag ingen beredningsplan för hur en fullskalig repatrieringsprocess beträffande samiska ceremoniella föremål, ska genomföras på ett tillfredställande sätt ur det samiska folkets synvinkel.

Utredningen ska utreda möjligheter för att museer i samisk regi ska kunna skapas runt om i Sápmi. Utredningen ska även utreda om ceremoniella föremål, såsom seitar, offerstenar etcetera, bör bevaras på museum eller återbördas till naturen.

Det samiska folket måste själva få äga sin historia. Det lokala samiska inflytandet måste beredas ett stort utrymme i en sådan process.

Sametinget äskar därför medel till en utredning om repatriering av ceremoniella föremål i sitt budgetunderlag.

Sametinget föreslår att uppdrag ges om en utredning om repatriering av ceremoniella föremål med medföljande finansiering med 1 200 tkr.

Medlen kommer att nyttjas för en tjänst under ett år samt medel för ett seminarium där dessa frågor kan diskuteras av samiska kulturföreträdare ifrån hela Sápmi.

Konsekvenser om uppdrag ej beviljas

Om uppdrag ej beviljas kommer Sametinget inte kommer lyckas med att repatriering av föremål sker på det samiska folkets premisser. Detta medför att ytterligare marginalisering av det samiska inflytandet i kampen att själva äga sin historia återupplivas. Att först få sina relikier stulna av dåtida forskare och samlare, samt att i modern tid, sedan mista inflytandet av hur stöldgodset sedan ska bevaras, skulle kännas förödande för Sametinget.

Utän en utredning finns ingen öppning för hur en fullskalig repatrieringsprocess ska kunna genomföras på ett tillfredställande sätt ur en samisk synvinkel. Ett avslag skulle kännas som att vi blir nekade att själva äga vår historia.

Inom förvaltningsanslaget finns i nuläget inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser, varvid en extern tillfällig satsning är nödvändig.

2.3.8 Duodjiutredning

Duodji är idag inom Sametinget en understimulerad kulturdela, som måste stärkas, värnas och prioriteras, såväl som tradition, näring och traditionell kunskap. Därför bör det utredas om möjligheten att skapa ett slöjdcenter, likt de redan etablerade språkcentrum som Sametinget idag ansvarar för.

Sameslöjden är en av de viktigaste kulturdelarna inom den traditionella kunskapen - tillsammans med språket, jakten, fisket och renskötseln. Sameslöjd tillverkas hos den samiska allmänheten runt om i Sápmi. Det kan handla om allt ifrån bruksföremål till samiska kläder, koltar, dräkt detaljer och omfattar mycket mer än erkända slöjdare och konstnärer.

Sameslöjden måste kunna skyddas från kulturell appropriering. Skydd av mönster och traditionell samisk slöjd, dokumentation, rådgivning, hjälp med ansökningar och kontakter med utövare av slöjden genom inrättande av slöjdkonsulenter, skulle vara till stor nytta för sameslöjdens bevarande som en levande kulturyttring.

Sametinget föreslår att uppdrag ges om en Duodjiutredning/Sameslöjdsutredning, för möjligheten att vidare utreda huruvida Sametinget kan ha ett utökat myndighetsansvar för sameslöjden och möjligheterna att skapa ett Sameslöjdcenter/Duodjicenter inom Sametingets regi med medföljande finansiering med 1 000 tkr.

Medlen kommer att nyttjas för en tjänst under ett år. Personen kommer att ha i uppdrag att genomföra utredningen.

Konsekvenser om uppdrag ej beviljas

Om uppdrag ej beviljas riskerar stora delar av den idag levande slöjdkulturen som utövas runt om i Sápmi, att mer och mer försvinna. Detta gör att traditionellt nedärvd och vidareförd kunskap, samt traditionsbundet utövande inom Duodji, riskerar att med tiden dö ut.

Sametinget har idag inte myndighetsansvar för Duodji, eftersom detta ligger under Nämnden för Hemslöjdsfrågor. Sametingets målsättning att ha ansvar för samiska näringar, språk och kultur är därmed inte en helhet. Duodji har blivit en bortglömd kulturdela som inte officiellt omfattas av Sametingets ansvarsområden. Utan en utredning av Duodji, kommer inte Sametinget att nå en helhet i sitt förvaltande av den samiska kulturen.

Inom förvaltningsanslaget finns i nuläget inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser, varvid en extern tillfällig satsning är nödvändig.

2.3.9 Sanningskommissionen – efterarbete

2021 beslutade regeringen att inrätta en sanningskommission för det samiska folket. Detta efter ett långt förberedelsearbete genomfört av Sametinget. Sametinget äskar medel för efterarbete som en följd av sanningskommissionen. Efter att kommissionen genomfört sitt arbete är det avgörande att Sametinget tilldelas medel att genomföra fördjupade dialogmöten i det samiska samhället för att ta emot sanningskommissionens resultat. Sametinget som har varit ansvarigt för kravet om inrättandet av en sanningskommission

behöver resurser för att ta emot sanningskommissionens resultat och genomföra fördjupade dialog-, förankrings- och bearbetningsmöten. Sametinget ser bland annat behov av att anordna fördjupade samtalsmöten, rundabordssamtal, hearingar och seminarier för att förankra och bearbeta resultatet samt diskutera vägar framåt, kunskapshöja samt sprida resultatet. Kunskapsinhämtning behöver även ske från andra internationella sannings- och försoningskommissioners efterarbete samt dialog med majoritetssamhället.

Sametinget behöver medel när sanningskommissionen avslutas beroende på när kommissionen är färdig. Så redan år 1 när resultatet presenteras behövs medel. Därefter behöver arbetet kunna växlas upp. Sametinget behöver medel under 2026 och de kommande åren efteråt. Det kommer vara avgörande att Sametinget har kapacitet och resurser att ägna sig åt efterarbete en lång tid framöver, kanske för all framtid.

Sametinget har behov av att få bekräftelse på att medel säkras så man kan förbereda personalresurser när kommissionen är i sitt slutskede så att kapacitet finns tillgänglig direkt när sanningskommissionen levererar sitt resultat.

Observera att detta inte utgör medel för att täcka några åtgärder som sanningskommissionen kommer föreslå, utan enbart tillgodose Sametingets behov av att ta emot resultatet och genomföra ett förankringsarbete med bearbetningsmöten när sanningskommissionen presenterat sitt resultat. Medel för åtgärdsförslag måste regeringen säkerställa till alla åtgärder och de behov som kommer finnas, då sanningskommissionen presenterat sina åtgärdsförslag. Det kan inte Sametinget förutse i dagsläget.

Sametinget poängterar vikten av att det finns hälsostöd tillgängligt. Det uppdraget rymms inte inom dessa medel utan måste finansieras separat.

Sametinget ser följande behov:

Projektledare och ytterligare personal behövs för arbetet. Det kommer krävas renodlade personella resurser. De behöver även göra en behovsanalys. Minst 2-3 st personella resurser, varav en projektledare, kommer behöva arbeta med frågan inledningsvis. Det kommer även krävas många kommunikations- och informationsinsatser där förstärkning behövs av en kommunikatör. Det är ett omfattande arbete och material som sanningskommissionen kommer att presentera, det räcker därför inte enbart med en projektledare för detta arbete. Materialet kommer av sin art att vara tungt, känslomässigt och tidsmässigt resurskrävande att arbeta med. Strategier och dialogmöten kommer att behöva diskuteras och planeras i flera lokalsamhällen för att de ska kunna ske någorlunda överlappande/parallellt. Hearingar/samtalsmöten och rundabordssamtal behöver göras lokalt inom olika samiska områden, nationellt, gränsöverskridande i Sápmi samt internationellt.

Bearbetningsarbetet med fördjupade dialogmöten måste ske lokalt på flera platser, dvs. nära enskilda samer då det är enskilda samer som lämnat sina vittnesmål till sanningskommissionen. Efterarbetet behövs om det samiska folket att ta emot och bearbeta resultatet och diskutera vägar framåt. Även större möten på nationell behöver kunna ske. Möten kommer behöva ske på flera nivåer med flera aktörer. Även gränsöverskridande möten då sannings- och försoningskommissioner då genomförts på både norska, svenska och finska sidan av Sápmi.

Förutom lokala möten behöver flera större konferenser eller rundabordssamtal genomföras. Både nationella och gränsöverskridande möten. I tillägg till övergripande rundabordssamtal kan särskilda konferenser/rundabordssamtal behövas kring vissa teman eller riktade mot vissa grupper. Särskilda möten och informationsinsatser behöver göras

riktade till unga samer. Kunskapsinhämtning, expertråd, samverkan och erfarenhetsutbyte behöver göras med såväl nationellt som internationellt.

Medel behövs för den folkvalda delen för partiöverskridande dialoger, förankring, hearingar/rundabordssamtal och fortsatt beredning. Möten och dialog behöver även ske med regeringen, myndigheter, organisationer och andra aktörer. Som exempel kan nämnas att Sametinget i Norge haft medel och genomfört bland annat hearingar efter sannings- och försoningskommissionen som genomförts där.

Sametinget behöver medel för samiska översättningar och produktion av rapportens innehåll på samiska. Till lokala samtalsmöten behövs även ett anpassat informationsmaterial och samtalsunderlag tas fram utifrån sanningskommissionens material, dvs det behöver ske en bearbetning av material. Materialet ska även översättas till alla samiska språk och tryckas. Även övrig extern kommunikation och information behöver göras t.ex. via Sametingets webbplats och andra informationskanaler.

Preliminär översikt:

År 1 personella resurser på plats, mottagande och bearbetning av sanningskommissionens material, behovsanalys, planering av samtalsmöten, framtagande av informationsmaterial och samtalsunderlag, översättningar till samiska, tryckning, informationsinsatser i olika kanaler och ev föreläsningar, kunskapsinhämtning från andra sannings-/försoningsprocessers efterarbete, eventuellt påbörjande av samtalsmöten (beroende på när sanningskommissionen levererar sitt resultat)

År 2 behöver arbetat trappas upp då lokala samtalsmöten och rundabordssamtal ska genomföras, större konferenser/rundabordssamtal, dialogmöten, informationsinsatser och ev föreläsningar, annan samverkan och planering, kontinuerlig behovsanalys

År 3 fortsättning konferens/temamöten, fortsatt dialog och arbete med vägar framåt, fortsatta informationsinsatser, framåtsyftande behovsanalys, planering framåt (Ovanstående är beroende av när sanningskommissionens resultat levereras).

Sametinget föreslår en ökning av förvaltningsanslaget med sammanlagt 3 500 tkr under 2026 samt 4 500 kr under 2027 och 2028. Medel behövs även efterföljande år.

Medlen kommer att nyttjas till personal samt verksamhet med efterarbeteförankringsarbete efter sanningskommissionen. Medlen kommer användas till att planera och genomföra samtalsmöten, rundabordssamtal och andra möten för att bearbeta resultatet samt diskutera vägar framåt. Även kunskapshöjande verksamhet, kommunikation och spridning av sanningskommissionens resultat. Kunskapsinhämtning behöver även ske från andra internationella sannings- och försoningskommissioners och -processers efterarbete samt dialog och samverkan med olika aktörer.

Konsekvenser om uppdrag ej beviljas

Sanningskommissionen är ett oerhört viktigt arbete för det samiska folket, urfolket samerna. Om Sametinget inte tilldelas medel riskerar sanningskommissionens ovärderliga arbete att inte kunna bearbetas, förankras och nå det samiska folket och enskilda samer. Detta kommer att påverka sanningskommissionens resultat, trovärdighet och mål om att kunna leda till en förändring. Resultaten behöver bearbetas hos det samiska folket. Där måste det samiska folket och Sametinget ges kapacitet och resurser att föra en dialog om vägar framåt.

Sametinget saknar idag helt resurser för detta avgörande arbete. Inom förvaltningsanslaget finns i nuläget inget utrymme för att omprioritera kansliets personella eller ekonomiska resurser, varvid en extern satsning är nödvändig.

2.3.10 Insamling och tillgång till data om samiskt näringsliv och välbefinnande

Den 27 mars 2019 lanserades OECD-rapporten *Linking the Indigenous Sami People with Regional and Rural Development in Sweden (Att involvera urfolket samerna i regional utveckling i Sverige)*, där detta citat är hämtat:

"Livskraftiga urfolksekonomier är grundläggande för självbestämmande. Och vidare...

Geografi är en nyckelfaktor som formar urfolkens ekonomiska utveckling och välbefinnande.

Traditionella landområden är tätt sammankopplade med urfolkens språk, identiteter och näringar.

Urfolk har även tillgångar och möjligheter som är viktiga för regionala landsbygdsekonomier.

*Emellertid är ofta urfolken inte inkluderade i strävanden att främja regional utveckling. Detta bidrar till bestående ojämlikheter i det socioekonomiska resultat som urfolk erfar. Denna studie – *Linking Indigenous Peoples with Regional Development: Sweden* – tränger in i dessa problemområden."*

Denna rapport lägger fram rekommendationer om hur samerna bättre kan involveras i regional utveckling på tre huvudsakliga områden, varav det första anges nedan:

- Sammanställa tillgängliga datakällor och identifiera bristen på statistik i användning och spridning
- Ökade forskningsmedel för datainsamling om samer.
- Utveckla etiska riktlinjer för samerelaterad forskning.
- Förstärk rollen och kompetensen hos Sametinget när det gäller insamling av statistik.
- Skapa statistiska koder (SNI-koder) för samiskt näringsliv.

Sametinget föreslår en ökning av förvaltningsanslaget med om 3 954 tkr för året 2026, och per år 2027 och 2028 4 000 tkr vardera.

Medlen kommer att nyttjas till tre tjänster för att påbörja ett långsiktigt arbete med att synliggöra samisk kultur, näringar och historia. Rutiner, praxis och regionala utvecklingsstrategier, länspartnerskap, strukturfondspartnerskap måste förändras. Summan innefattar dessutom minst ett framtidsseminarium per år med dialogmöten med det samiska folket och organisationer. Dessutom skall en samverkan och koordinering med andra statliga myndigheter på jämlik nivå etableras.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Fortsatt kommer OECD:s rekommendationer att förbli hyllvärmare, och det samiska folkets värdefulla och uppskattade inkludering i det svenska folkhemmet förblir snarare det motsatta. Det sociala välbefinnandet hos enskilda samer förblir fortfarande otillfredsställande.

2.3.11 Världs- och kulturarvet

Agenda 2030 är en handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välståndet. Agenda 2030:s mål och delmål är integrerade och

odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. För urfolkssamhällen måste även en kulturell dimension ingå.

Delmål 10.2: Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Analys: Någon fullständig social inkludering för urfolket samerna i det omkringgivande dominerande samhället finns inte. Det saknas statistik för detta, det vill säga man kan inte identifiera problemen och redovisa aktiviteter för ett socialt välbefinnande och bestående lösningar. Därigenom befästa polariseringen och underlaget för rasismen i samhället.

Delmål 10.3 | Säkerställa rättigheter för alla och utrota diskriminering

Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

Analys: Regeringens handlingsplan från den 4.7.2022 mot rasism riktad mot samerna, visar uppenbarligen på behovet av denna handlingsplan. Den är dock inte implementerad hos alla statliga myndigheter, statliga bolag.

Delmål 11.4 | Skydda världens natur- och kulturarv

Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

Analys: Världs- och kulturarvet Lapponia har inte det skydd som ett enastående unikt världs- och kulturarv av denna dimension borde ha. De mänskliga aktiviteter som skapat kulturarvet inom det gränsbestämde området Lapponia finns även utanför detsamma och är lika värdefulla där. ICCPR artikel 27 ger även skydd för ett sammanhängande kulturlandskap. Detta på tvärs av nationalstatsgränserna och utanför det gränsbestämde Lapponia. " I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, skall de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk."

Vid parlamentarikerkonferensen i Árviesjávrrie den 30-31 maj 2023 uttalades bland annat följande: "De ändliga naturresurserna i Sápmi har påverkats hårt av obegränsad aggressiv utvinning under de senaste 100 åren. Nationalparker, naturskyddsområden, biosfärområden måste vara sammanhållna områden även över nationsgränserna. Vi uttrycker vårt beslut om sammanhängande gränsöverskridande områden för att skydda motståndskraften och bekämpa den globala uppvärmningen"

Förödda kulturmarker i Sápmi måste rehabiliteras så att den naturliga mångfalden med levande motståndskraft mot en eskalerande klimatförändring, kan återställas. Den samiska kulturen med vidhängande näringar måste revitaliseras för att reparera gångna tiders domesticering och assimilering.

De resurser som behövs måste generas vid de rovdriftsliknande förhållanden som nationella, internationella och statliga bolag, företag och entreprenörer utövar. Urfolken som är mellan 5-6 procent av världens befolkning besitter cirka 25 procent av arealen på jorden där uppemot 80 procent av den ännu kvarvarande bio-diversiteten återstår. Man kan jämföra denna bio-diversitets inneboende värde om man jämför detta med vilka kostnader som uppstår om den kvarvarande naturen fragmentiseras och förlusten av denna livsnödvändiga resurs försvinner. Detta till skada för kommande generationer. Slutsatser:

En levande urfolkskultur i Arktis, bidrar således mer till att motverka den globala uppvärmningen och till att sprida välbefinnandet och det sociala välbefinnandet. Än vad en vinstdrivande tillväxtekultur kan åstadkomma i samma område, Urfolkskulturen tillför även den mångfald i ett dominerande samhälle, som annars ser väldigt likriktat ut.

Sametinget föreslår en utökning av förvaltningsanslaget med om 5 000 tkr för vardera de tre åren 2026, 2027 och 2028.

Medlen kommer att nyttjas till tre tjänster för att påbörja ett långsiktigt arbete med att synliggöra samisk kultur, näringar och historia. Rutiner, praxis och regionala utvecklingsstrategier, länspartnerskap, strukturfondspartnerskap måste förändras. Summan innefattar dessutom minst ett framtidsseminarium per år med dialogmöten med det samiska folket och organisationer. Dessutom skall en samverkan och koordinering med andra statliga myndigheter på jämlik nivå etableras.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Det av Unesco förklarade världs- och kulturarvet går utöver de 4 nationalparker och 2 naturskyddsområden som utgör det gränsbestämda Lapponia. En sönderslagning av ännu inte förstörd natur kommer även att påverka gemenskapen och nätverket som vidmakthåller dagens nivå av urfolkskultur och näringar. Och kanske det sista av urfolkens kultur och näringar från tiderna före nationalstaternas gränsdragningar i Sápmi, är på väg att utplånas. Därigenom så minskar den naturliga resiliensen och den biologiska mångfalden i vår del av världen, nämligen Arktis. Arktis drabbas nämligen mest av den globala uppvärmningen och där har åtgärder för att bromsa & förhindra den globala uppvärmningen, inte kunnat manifesteras eller implementeras räknat under de tider som förlupit från FN:s konferens om miljö och utveckling (UNCED) i Rio de Janeiro 1992.

2.3.12 Utredning stipendium och språkligt utvecklingsår

Sametingets uppdrag, enligt regleringsbrevet, på språkområdet är att bland annat att stärka samiska språk bland barn och ungdomar. Behovet av aktiva åtgärder för att stärka och främja samiska språk bland barn och ungdomar är brådskande. En av de främsta framgångsfaktorerna för att främja, stärka och utveckla språk och språkanvändning är legitimerade lärare i samiska språk inom alla skolformer. Studier i samiska språken är ett prioriterat område. Behovet av examinerade högskoleutbildade personer i samiska språk är akut.

Förutom stödande institutioner och examinerade lärare i samiska språk behöver samiska barn och ungdomar fler språkarenor där de samiska språken hörs och talas. Ju fler samiska språkbärare som blir aktiva språkanvändare desto fler samiska språkarenor skapas där samiska barn och ungdomar får stöttning i stärkandet av sitt samiska språk. Förutom skolmiljön där lärarna är en viktig resurs, kan föräldrar och den äldre generationen stötta. Forskning visar att föräldrarna kan spela en avgörande roll. Tyvärr har äldre generationer

ingen eller mycket liten utbildning i samiska språk då samiska språk tidigare motarbetats inom utbildningsväsendet, vilket påverkar förmågan att tala, läsa och skriva samiska.

Sametinget anser att staten har en skyldighet att stötta människor som på grund av Sveriges antisamiska politik frångått sitt språk, men det framförallt är en fråga för andra processer såsom eventuell försoning efter sanningskommissionen.

Likväl finns inget hinder för Sveriges regering att ta del av de goda exempel och positiva forskning som finns kring att möjliggöra för människor att återta sina språk. Sametinget vill få möjlighet att arbeta i den andan och kunna utreda frågan om stipendier och en friårsliknande möjlighet att studera samiska. Sametinget noterar exempelvis effekterna av helårsstudierna som etablerades i Enaresamiskt område, och som tillsammans med förskoleverksamhet helt på Enaresamiska inneburit ett internationellt erkänt exempel på lyckad språkrevitalisering.

Stipendium och friår i samiska språk ger studerande och redan yrkesverksamma möjlighet att komplettera sin utbildning med examen i samiska språk. Kostnaden för den enskilda personen att bekosta de extra terminer som studier i samiska språk kräver, riskerar bli för stor privatekonomisk utmaning för de flesta. Stipendium som täcker terminerna i studier i samiska språk borgar för att samhället säkrar kompetensförsörjning i samiska språk inom skola och vård, omsorg, rättsväsende samt statsförvaltning. Sametingets språkpolitiska strategi 2023 anger Livslångt lärande i en sammanhängande utbildningskedja som ett prioriterat utvecklingsområde.

Sametinget har tidigare i hemställan framfört till regeringen en önskan om ett bemyndigande att kunna utbetala stipendier för studier i samiska, då utbetalning av offentliga medel kräver stöd i förordning.

Sametinget föreslår en tillfällig anslagsökning om 1 000 tkr under 2026 för att utreda frågan vidare gällande regelverk för stipendium samt särskilda medel för friår, och vilka kostnader detta i olika former skulle kunna medföra.

Därefter uppskattar Sametinget ett behov om 3 000 tkr till 2027 och 5 000 tkr till 2028 för en uppstart av stöd till språkstudier. (se även Utgiftsområde 17, Sakanslag 1:2 ap. 5 Bidrag till samisk kultur.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Bristen på formell kompetens för yrken där samiska språk krävs är påtaglig och akut. Om Sametinget inte får möjlighet att genom stipendier och friår stimulera till studier i samiska språk så blir följderna att färre personer med högre utbildning i samiska språk minskar samhällets möjlighet till kompetensförsörjning i de samiska språken inom samhällets alla sektorer. Kostnaden för statens negativa politik gentemot det samiska landar på enskilda individers ekonomi och riskerar sabotera barn och ungas chanser att återta och utveckla sina språk.

Universitetsutbildningar med samisk inriktning riskerar att inte kunna fylla utbildningsplatser med påföljden att dylika utbildningar inte längre kan erbjudas, vilket vore förödande. Till exempel Umeå universitets uppdrag att stärka sitt arbete med främjande och bevarande av samiska skulle inte kunna uppfyllas om utbildningsplatser inte fylls. Redan idag finns stora problem med att fylla högre kurser då människor inte har råd att i flera år vara borta från arbetsmarknaden, trots att de gärna skulle ha studerat.

Brist på samisktalande pedagoger påverkar samiska barn och ungdomars rätt till utbildning i sitt samiska språk. Kommuner och regioner får svårare att uppfylla minoritetslagstiftningens intentioner vad gäller rätten till samiska inom vård, omsorg och skola. Rättsväsende och statsförvaltning behöver också formell kompetens i samiska för att tillmötesgå den samiska befolkningen och rättssäkra processer.

Sametinget erfar också att om det inte finns möjlighet att gynna samiska språkstudier genom särskilda satsningar så kan inte behovet av samiska språkarbetare tillgodoses. Områden där det råder akut brist är bland annat tolkar, översättare, språkvetare, journalister och pedagoger. Brist på kompetenta språkarbetare genomsyrar hela det samiska samhället och riskerar de samiska språkarenor som finns. Även Sametingets egen verksamhet utifrån sametingslag och Instruktion för Sametinget äventyras då inte personer med språkkompetens finns att tillgå.

2.4 Utgiftsområde 1, Sakanslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Anslagsposter som disponeras av Sametinget (tkr)	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Utgiftsområde 1, 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter					
Total budget inkl. utökning		37 725	46 060	43 661	44 106
Anslag enligt regleringsbrev 2025		36 065	36 065	36 065	36 065
Summa utökning		0	8 335	5 936	6 441
ap.12 Nationellt uppföljningsansvar (total budget inkl. utökning)	0	2 200	3 200	3 200	3 200
Anslag enligt regleringsbrev 2025		2 200	2 200	2 200	2 200
Permanent förstärkning enligt tillfällig satsning			1 000	1 000	1 000
ap. 13 Statsbidrag till kommuner och regioner i förvaltningsområden (total budget inkl. utökning)	0	24 665	24 665	24 665	24 665
Anslag enligt regleringsbrev 2025		24 665	24 665	24 665	24 665
ap.14 Samiska språkcentrum (total budget inkl. utökning)	0	8 000	11 335	11 936	12 441
Anslag enligt regleringsbrev 2025		8 000	8 000	8 000	8 000
Permanent förstärkning enl tillfällig satsn, tillägg för PLO			3 335	3 936	4 441
ap.15 Hemsida om nationella minoriteter (total budget inkl. utökning)	0	1 200	2 200	2 200	2 200
Anslag enligt regleringsbrev 2025		1 200	1 200	1 200	1 200
Permanent förstärkning enligt tillfällig satsning			1 000	1 000	1 000
ap.5 Stöd för samiska organisationer (total budget inkl. utökning)	-	1 660	1 660	1 660	1 600
Anslag enligt regleringsbrev 2025	-	1 660	1 660	1 660	1 600
ap.18 Åtgärder för nationella minoriteter (total budget inkl. utökning)	-	0	3 000	0	0
Anslag enligt regleringsbrev 2025	-	0	0	0	0
Språkvårdande insatser	-	0	3 000	0	0

Tabell 3 Utgiftsområde 1, 7:1 Nationella minoriteter.

Sametinget föreslår att det utökade anslaget om 7 000 tkr kvarstår på 2024 års nivå, samt att anslag 7:1 ap. 14 Samiskt språkcentrum ges långsiktig finansiering då anslaget även inbegriper personal. Anslaget för Samiskt språkcentrum föreslås räknas upp med PLO, pris- och löneuppräknings. Total anslagsökning blir därmed xx tkr för 2026, xx tkr för 2027 och xx tkr för 2028.

Sametinget har sedan flera år uppdrag avseende minoritetspolitiska uppdrag inklusive Samiskt språkcentrum och webbplatsen minoritet.se. Tilldelningen av medel har till stor del varit densamma sedan 2010, förutom åren 2022–2024 då minoritetspolitiska området förstärktes i och med regeringens Handlingsprogram för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken. Sametinget anser att nuvarande resurser för uppdragets alla delar är nödvändigt för myndigheten ska kunna vara drivande i minoritetspolitiken och för att kunna bedriva ett effektivt utvecklings- och uppföljningsarbete inom samtliga

uppdrag inom området samt för att hålla webbplatsens nuvarande kvalité och nivå. För att utveckla Samiskt språkcentrums verksamhet ytterligare behövs ytterligare medel.

Verksamheten bedrivs till sin huvuddel av anställd personal. Ap. 13, Statsbidrag till kommuner och regioner i förvaltningsområdet, är undantaget. Att ha anställd personal i ett sakanslag är problematiskt då anslaget inte räknas upp för pris- och löneökningar.

Att de förstärkta medlen har varit tidsbegränsade medför att de inte har kunnat nyttjas fullt ut. I rekryteringsprocesserna har kvalificerade sökande valt andra, längre anställningar. Bemanningföretag med avtal har inte kunnat erbjuda efterfrågad kompetens. Det är därför av största vikt att medel beviljas för längre sikt.

2.4.1 Nationellt uppföljningsansvar - ap.12

Anslaget för det nationella uppföljningsansvaret uppgår till 2,2 Mkr. Anslaget har endast förstärkts tillfälligt med 1 Mkr åren 2022–2024 sedan Sametinget fick uppdraget 2010. I praktiken har detta inneburit prioriteringar av insatser och utveckling.

Förstärkningen under 2022–2024 har medfört att Sametinget, utöver sedvanliga uppgifter inom uppdraget, haft möjlighet att utveckla en ny modell för den årliga uppföljningen av minoritetspolitikens utveckling. Sametinget har tillsammans med Länsstyrelsen även kunnat initiera flertalet treåriga utvecklingsprojekt som resulterat i flera kunskap- och metodstöd som lanseras under 2024.

Ett pilotprojekt har inletts för att långsiktigt stödja kommuner och regioner utanför förvaltningsområdena i deras skyldigheter enligt minoritetslagen. Behovet av att stödja och följa upp dessa kommuner som har åtaganden enligt minoritetslagens allmänna bestämmelser är fortsatt stort. Fortsatta medel är nödvändiga för en implementering av aktuella åtgärder så att de får den tänkta effekten.

Då den föreslagna nya förordningen om statsbidrag för samiska organisationer träder i kraft 2025 bedömer myndigheten att både personella och administrativa utgifter kommer att öka för fördelning av stödet enligt den nya förordningen. Se även ap 13 nedan.

För att kunna upprätthålla nuvarande nivå, för att möta förvaltningsmyndigheters efterfrågan av stöd, för att de initierade utvecklingsinsatserna ska implementeras, för att minoritetspolitiken ska kunna vidareutvecklas i praktiken och dels för att förvaltningsmyndigheter ska bli mer självständiga i implementeringen av minoritetslagen när det gäller samer och samiska krävs att förstärkningen på 1 Mkr permanentas.

Sametinget föreslår att den tillfälliga anslagsökningen om 1 000 tkr återgår till 2024 års nivå och att anslaget permanentas på den högre nivån.

Medlen kommer att nyttjas till att behålla en tjänst som kan möta förfrågningar utifrån förvaltningsmyndigheters men även andra statliga myndigheters regeringsuppdrag inom det minoritetspolitiska området.

Konsekvenser om medel ej beviljas

En återgång i anslag till motsvarande 2021 års tilldelning får stora konsekvenser på arbetet för att nå det fastställda målet för minoritetspolitiken samt för uppföljningen av minoritetspolitikens utveckling. Om medel ej beviljas kommer stödet till förvaltningsmyndigheter att minska och prioriteras. Tillbakagången i anslag leder till ännu hårdare prioriteringar och därmed bristande stöd till de som arbetar närmast målgruppen där förändringen behövs.

Sammanfattningsvis skulle konsekvenserna vara att de satsningar som genomförts under förstärkningsperioden inte får det genomslag som regeringen tänkt. Risken är stor att utvecklade stöd inte skulle implementeras då vi inte kan arbeta proaktivt med stöd, samverkan och erfarenhetsutbyte.

2.4.2 Samiskt språkcentrum - ap. 14

Från och med hösten 2024 har Samiskt språkcentrum tvingats omorganiseras på grund av minskade medel för 2025. Från 2025-01-01 har två medarbetare omplacerats på annan tjänst inom Sametinget och två medarbetare har sagts upp. Utav 12 tjänster finns 8 tjänster kvar på språkcentrum. 2025 har ramen för Samiskt språkcentrum återgått till 6 000 tkr med en tillfällig utökning på 2 000 tkr. Medarbetare på språkcentrums 8 tjänster har specialkompetens i samtliga fem samiska språk – lulesamiska (3 medarbetare), nordsamiska (2), pitesamiska (1), sydsamiska (2) och umesamiska (2).¹² Dessa 8 tjänster är placerade 2 st i Kiruna, varav en enhetschef, 2 st i Jokkmokk, 2 st i Tärnaby och 2 st i Östersund.

Sametinget fick i regleringsbrev för 2022 i uppdrag att utveckla Samiskt språkcentrums verksamhet och påbörja etableringen av språkcentrum på ytterligare orter. Samtidigt utökades ramen tillfälligt från 6 000 tkr till 10 000 tkr. Inför 2024 utökades ramen till 11 000 tkr. Detta var 7 000 tkr mindre än behovet och de medel som äskades i budgetunderlaget 2024–2026.

Utökningen av Samiskt språkcentrum har skett i etapper och planerades vid utgången av 2024 bestå av sammanlagt 13 medarbetare och en enhetschef. Denna utökning gick ej att genomföra på grund av den uteblivna utökningen av ramen 2024. Den planerade utökningen med 2 medarbetare stoppades, liksom även utvecklingen av Språkcentrum.

Innan 2022 fanns Samiskt språkcentrum endast på sydsamiskt område i Östersund och Tärnaby. Efter utökningen finns språkcentrum även i Kiruna och Jokkmokk.

Budgeten på 6 000 tkr för språkcentrum på sydsamiskt område med fem anställda har varit densamma sedan starten 2010. Lönekostnaderna är placerade i ett anslag som inte generar en årlig uppräknings av pris- och lönekostnader och urholkar därför den del som är avsedd för aktiviteter. Rapporten att utreda hur Samiskt språkcentrums verksamhet kan utvecklas för att främja fler variteter föreslog en budget på 8 455 tkr för vardera språkcentrum vilket grundade sig på tidigare utgiven delrapport gällande Språkcentrum för nationella minoritetsspråk¹³ och Sametingets OH-kostnader.

Samiskt språkcentrum ska tillgodose både unga och äldre samers behov av att återta och stärka sitt eget språk. Arbetet omfattar samtliga fem samiska språk inom den svenska delen av Sápmi. Språkcentrums arbete ska utgå från språkbärandarnas behov av revitaliseringsinsatser och insatser som riktar sig till barn och unga ska särskilt prioriteras.

Antalet aktiviteter har kunnat utökas kraftigt i och med utökningen av Samiskt språkcentrum. Under 2024 genomfördes närmare 80 aktiviteter, där flera aktiviteter, text mentorsprogrammet, bestod av träffar vid flera tillfällen. Aktiviteterna ägde rum på över 20 olika orter och flera aktiviteter genomfördes också digitalt.

Det är angeläget att det samiska språkarbetet får fortsätta inom hela det samiska språkområdet. Alla samiska språk är hotade språk enligt Unescos nio kriterier. De samiska

¹² Flera medarbetare har specialkompetens inom flera olika samiska språk.

¹³ Institutet för språk- och folkminnen, Språkcentrum för nationella minoritetsspråk, delrapport 2019

språken har olika förutsättningar i antal talare, samiskspråkiga arenor, möjlighet att läsa språket, läromedel, ordböcker. Detta innebär att det inte går att arbeta på samma sätt med de olika språken. Utvidgningen har inneburit möjligheter att stärka och utveckla alla samiska språk och dess talare.

Då anslaget i huvudsak bekostar personal föreslås det också årligen räknas upp med PLO, pris- och löneomräkningen. För att förenkla beräkningen har PLO för 2025 för förvaltningsanslaget nyttjats i tabellen.

Sametinget föreslår att den utökade satsningen om 5 000 tkr kvarstår på 2024 års nivå, samt att anslag 7:1 ap. 14 Samiskt språkcentrum ges långsiktig finansiering då anslaget även inbegriper personal. Anslaget föreslås räknas upp med PLO.

Medlen kommer att nyttjas till att bibehålla fler och större aktiviteter med anledning av att Samiskt språkcentrum omfattar hela det samiska området. Medlen kommer också att nyttjas för att bibehålla kompetens inom samtliga fem samiska språk.

Konsekvenser om medel ej beviljas

På grund av uteblivna medel kommer Samiskt språkcentrum inte kunna fortsätta arbetet i den omfattning som påbörjats. Utbudet av aktiviteter kommer från och med 2025 att begränsas både innehållsmässigt och geografiskt.

Utvidgningen av Samiskt Språkcentrum 2022-2024 har skapat bättre förutsättningar för att stärka och utveckla alla de samiska språken och dess talare. Språkstärkande aktiviteter för alla de samiska språken har ökat på flera olika platser, på olika nivåer och med olika samarbetspartners.

Om Samiskt språkcentrum ej får utökade medel kommer detta arbete fortsättas att bromsas in och även till viss del utebli av kostnadsskäl. Sametingets möjligheter att uppnå uppsatta språkmål kommer då att försvåras betydligt. Många påbörjade revitaliseringsprocesser riskerar avstanna. Det kommer inte finnas medel att genomföra önskade och behövliga språkstärkande aktiviteter. Aktiviteterna kommer behöva minskas på olika platser och på olika nivåer. Fysiska språkstärkande aktiviteter för det samiska folket kommer inte kunna genomföras i samma utsträckning. Viktigt revitaliseringsarbete så som mentorprogram, språkkurser och språkbad kommer att utebli helt eller delvis.

För de samer som behöver återta och stärka språket innebär en minskning av medel att en påbörjad språkrevitalisering kan behöva avbrytas eller att en sådan inte kan påbörjas. Färre samer kommer kunna erbjudas och ta del av Samiskt Språkcentrums språkstärkande insatser. Minskning av medel innebär även minskad möjlighet att arbete utefter språkens olika förutsättningar och utefter samers behov beroende på vilket samiskt språk de vill återta och stärka. Möjligheten till samarbeten med tex. förvaltningskommuner, universitet och föreningar kommer att minska.

Språkcentrums medarbetare har en språklig och kulturell kompetens och lokalkännedom som är nödvändig för att kunna planera, organisera och genomföra aktiviteter anpassade till de samiska språkbärarna. Uteblir medel kommer Samiskt Språkcentrum inte kunna behålla anställda med den unika språkliga kompetensen som utgör grunden för att kunna jobba med språkrevitalisering.

2.4.3 Hemsida om nationella minoriteter - ap.15

Anslaget för utgifter för genomförande och administration av webbplatsen *minoritet.se* uppgår till 2,2 Mkr. Anslaget har endast tillfälligt förstärkts med 1 Mkr åren 2022-2024

sedan Sametinget fick uppdraget 2010. Tidigare anslagsnivå medförde prioriteringar av arbete och utveckling.

Sametingets webbplatsverktyg är i behov av en uppdatering och modernisering. En ny upphandling genomförs vilket troligen innebär ökade kostnader för *minoritet.se* då hela webbplatsen ska överföras. Webbplatsen, med reportage om språk, kultur, identitet och historia, information om nationella minoriteter, minoriteters rättigheter, metodstöd och informationsmaterial, är ett viktigt redskap som underlättar förvaltningsmyndigheters minoritetspolitiska arbete. I arbetet med *minoritet.se* involveras samerna och övriga nationella minoriteter. För att fortsätta öka antalet besök på hemsidan och attrahera nya besökare, krävs att fler artiklar publiceras och att tekniken moderniseras.

Under 2023 har andelen prenumeranter på artiklar nästan fördubblats och Facebook-kontot som *minoritet.se* har, får nya följare dagligen där många artiklar och nyheter delas vidare. Webbplatsen är en viktig kunskapsbank och en plats att hålla sig uppdaterad på för alla som arbetar med och är intresserade av nationella minoritetsfrågor.

Sametinget föreslår att den tillfälliga anslagsökningen 1 000 tkr kvarstår på 2024 års nivå.

*Medlen kommer att nyttjas för att köpa in nytt material till hemsidan så att den hålls uppdaterad och attraktiv för målgruppen. Det är betydelsefullt att materialet fortsätter täcka hela landet och att *minoritet.se* har möjlighet att vara på plats där minoritetspolitiken händer och där de nationella minoriteterna bor och verkar. Ett viktigt utvecklingsområde är översättningar av visst material till de nationella minoritetsspråken, tillgänglighetsarbete samt rörligt material.*

Konsekvenser om medel ej beviljas

Om medel ej beviljas kommer *minoritet.se* att uppfattas som föråldrad av målgruppen. Viktig information om de nationella minoriteterna kommer inte att spridas.

2.5 Handlingsprogram för bevarande av samiska språk, insatser och åtgärder – ap 18

Sametinget har på uppdrag av regeringen lämnat in ett underlag för åtgärder för bevarande av de samiska språken (Ku2019701888/CSM, Sametingets dnr 1.3.8-2019-1498). Regeringskansliet har genom "Uppdrag till Sametinget att vidta språkvårdande insatser samt arbeta med språkteknologi för att stärka och utveckla det samiska språket", Ku2022/00689, tilldelat Sametinget extra medel fram till 2024. Medlen är avsedda till språkvårdande insatser.

Sametinget har som målsättning för samtliga åtgärder i Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken (Sametingets dnr 1.3.8-2019-1498), att på olika sätt och ur skiftande perspektiv bidra till arbetet med att bryta den pågående språkbytesprocessen och till revitaliseringen av de samiska språken. För detta krävs betydande resurser. Sametinget har i konsekvensbeskrivning, utöver kostnadsberäkning angett att konsekvenserna av förslagen är att de samiska språken används, bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige. Samerna ska ges möjlighet att tillägna sig, använda och utveckla sina samiska språk i samhället och att språken förs vidare till nästa generation.

Sametinget föreslår att Sametinget tilldela 3 000 tkr i statligt stöd för fortsatta språkvårdande insatser. Därtill att Sametinget tilldelas utökad storlek på anslag för samiska språk.

2.6 Utgiftsområde 17, Sakanslag 1:2 ap. 5 Bidrag till samisk kultur

Anslagsposter som disponeras av Sametinget (tkr)	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Utgiftsområde 17, 1:2 ap 5 Bidrag till samisk kultur					
ap. 5 Bidrag till samisk kultur	0	17 878	53 378	57 378	59 878
Anslag enligt regleringsbrev 2025		17 878	17 878	17 878	17 878
Utökning av anslag och tillkommande stöd			35 500	39 500	42 000
Bidragsfördelning organisationer/institutioner, verksamhetsbidrag			5 000	5 000	5 000
Bidragsfördelning föreningar/kulturutövare, projektbidrag			4 000	4 000	4 000
Giron sámí teáhter			18 000	18 000	18 000
Bidragsfördelning för stärkt samiskt kulturliv, idrott			5 000	5 000	5 000
Stipendium/språkligt utvecklingsår				3 000	5 000
Sami Giellagáldu, samnordiskt språkarbete			3 500	4 500	5 000

Tabell 4. Utgiftsområde 17, 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Sametinget föreslår ett utökat anslag om xx tkr under 2026, xx tkr under 2027 och xx tkr under kommande år. Medlen föreslås fördelas mellan Sámi Giellagáldu, övriga samiska organisationer och institutioner, samisk idrott, samiska föreningar och kulturutövare, stipendium/språkligt utvecklingsår samt Giron sámí teáhter enligt ovan.

2.6.1 Bidragsfördelning för stärkt samiskt kulturliv

Sametinget ska bidra till utveckling av ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv, synliggöra en levande samisk kultur i det offentliga rummet och skapa förutsättningar för en stabil infrastruktur för det samiska civilsamhället. Bidrag till samisk kulturverksamhet ska göra det möjligt för samer att själva förmedla sin historia, sitt språk, sin identitet och sitt kulturarv. Traditionell kunskap ligger till grund för samisk identitet och samisk kultur både historiskt och i modern tid. Yttre påfrestningar har under lång tid begränsat möjligheten att uttrycka och skapa en levande samisk kultur. Stöd till samiska kulturbärande verksamheter spelar viktig roll för att synliggöra och förmedla samisk kultur samt skapa mötesplatser för den samiska befolkningen. Sametinget vill skapa bestående och långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för att främja alla delar av det samiska kulturlivet. Samerna behöver stabila organisationer och kulturinstitutioner för långsiktig och hållbar utveckling av det samiska samhället och i förlängningen även för stärkandet av demokratin. Sametinget prioriterar kapacitetsbyggande inom den samiska kulturella infrastrukturen, vilket gynnar samisk kultur, näringar och kulturarv.

Sametinget fördelar verksamhetsbidrag till samiska organisationer, kulturinstitutioner, föreningar, samegårdar och kulturcentra. De bidrar till utveckling av samiskt konst- och kulturliv på lokal, regional och nationell nivå genom närhet till den samiska allmänheten, olika sakkunskap, engagemang i aktuella samiska samhällsfrågor samt aktiviteter och arrangemang som stärker den samiska identiteten och det samiska samhället.

Kulturverksamheterna har årligen långt större behov än vad Sametinget kan fylla. Utvecklingsåtgärder och -insatser har fått stå tillbaka på grund av bristande ekonomiska resurser. Anslaget har sedan 1999 ökat med ca 3 000 tkr, från 14 515 tkr till nuvarande nivå, 17 878 tkr, och därmed inte möjliggjort för den samiska kulturella infrastrukturen att utvecklas. Verksamhetsbidragen ligger på samma nivå år efter år och kan bara ökas på bekostnad av projektbidragen. Initiativ till utveckling på ett område innebär att något annat får stå tillbaka.

Årsredovisningen beskriver att endast 15 % respektive 42% av den begärda summan för projekt- respektive verksamhetsbidrag kunde beviljas under 2023. För att kunna bevilja alla inkomna ansökningar 2023 hade en utökning av anslaget med 28 343 tkr behövts.

Tabell 14. Projektbidrag

	2023	2022	2021
Antal ansökningar	52	88	92
Antal beviljade ansökningar	19	34	31
Ansökt summa	6 615	9 986	10 743
Beviljad summa	1 004	2 517	2 487

Tabell 16. Verksamhetsbidrag

	2023	2022	2021
Antal ansökningar	62	59	64
Antal beviljade ansökningar	55	49	45
Ansökt summa (tkr)	39 127	37 858	30 985
Beviljad summa (tkr)	16 395	14 245	14 797

Skärmlapp från Sametingets årsredovisning 2023.

Sametinget anser det viktigt att kunna stödja samiska kulturarbetare och vill därför även föreslå en ändring i regleringsbrevet för att kunna fördela medel till stipendier, utöver bidrag till samisk kultur. Genom stipendier kan Sametinget stärka enskilda kulturskapares villkor och även bidra till målet om ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2024 att "flera utmaningar fortsatt kvarstår när det gäller att verka för en levande samisk kultur"¹⁴.

Giron sámi teáhter ska vara en ledande institution inom den samiska scenkonsten vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet. Den ska vårda och främja det samiska kulturarvet och språkets alla varieteter. Sametinget har stöttat Giron sámi teáhters process under en lång tid och betonar vikten av utökade resurser för att möjliggöra utvecklingen av den samiska scenkonsten och för att nå teaterns mål att bli en samisk nationalscen i Sverige.

Sametinget föreslår en höjning av anslaget med 27 000 tkr år 2026-2028, för att stärka den samiska kulturella infrastrukturen, samisk scenkonst, litteratur, film, dans, musik samt att regleringsbrevets villkor kompletteras med möjligheten att fördela medel till stipendier, utöver bidrag till samisk kultur, i syfte att stödja samiska kulturarbetare.

Medlen kommer att nyttjas till bidragsgivning enligt följande: samiska organisationer/institutioner utökning med 5 000 tkr samt samiska kulturprojekt till föreningar och samiska kulturutövare utökning med 4 000 tkr. Giron sámi teáhter föreslås ges en bidragsökning om 18 000 tkr.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Pågående processer i majoritetssamhället möjliggör ökat samiskt självbestämmande på kulturområdet, exempelvis avseende kulturarv, samiska arkiv och repatrieringsfrågor. För att möta dessa processer med en ökad samisk förvaltning, behöver kapacitet byggas upp på Sametinget. Genom att flytta myndighetsansvar för samiska kulturfrågor från andra myndigheter till Sametinget kan begreppet "förvaltningsmyndighet för samisk kultur" förverkligas. Utan utökat kulturanslag och förtydligt myndighetsansvar, fortsätter marginaliseringen av samisk kultur och samiska kulturarv går förlorade.

Sametinget ska medverka till att utveckla ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv, att synliggöra en levande samiska kultur i det offentliga rummet och skapa förutsättningar för en stabil kulturell infrastruktur för det samiska civilsamhället.

Sametinget prioriterar utvecklingen av kapacitetsbyggande insatser genom att stärka den samiska kulturella infrastrukturen med projekt- och verksamhetsbidrag. Det gynnar samisk kultur, samiska näringar och organisationer samt samiskt kulturarv.

¹⁴ Regeringens proposition 2023/24:1 sid 66

2.6.2 Samisk idrott

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitiken. Mål och syfte med statsbidraget till idrotten är att ge möjligheter för alla i Sverige att motionera och idrotta, att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge alla i Sverige positiva upplevelser av idrott som underhållning. Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.¹⁵

Särskilt för barn och unga är idrotten av stort värde. För samiska barn och unga har samisk idrott ett dubbelt värde – både kulturellt och idrottsligt. Riksidrottsförbundets villkor innebär att bidrag inte kan fördelas till förbund utifrån etnicitet eller religion, och därmed kan de inte ge bidrag till samiska idrottsförbundet. Sametinget har i budgetunderlagen från 2014 till 2019 äskat om särskilda medel till samisk idrott. Förutom äskande i budgetunderlagen har frågan om samisk idrotts finansiering aktualiserats genom dialog med och skrivelser till Regeringskansliet, bland annat skrivelse tillsammans med SIF.

Idrott, motion och fysisk aktivitet kan dessutom ge stora hälsovinster och leda till väsentliga minskningar av samhällets kostnader. Samisk ohälsa är väl dokumenterat och känt som ett stort problem, och därför är det viktigt att medel för just samisk idrott och hälsa prioriteras.

Riksidrottsförbundet påtalar att ju större risk vi har för ohälsa desto större vinst är det att idrotta. Vinsterna för både individ och samhälle är stora om en idrottare i 25-30-års-åldern, som annars hade lagt av och övergått till en stillasittande livsstil, fortsätter idrotta och vara allmänt fysiskt aktiv. Vinsten består av fler levnadsår och ökad livskvalitet. Därtill kommer besparingar för samhället. För en person i 70–80-årsåldern som lever ett fysiskt aktivt liv i stället för ett stillasittande liv, är de vinsterna väsentligt större än för medelålders. Förutom individens bättre hälsa minskar samhällskostnader som beror på en lägre risk att drabbas av sjukdomar hos äldre. Av dessa vinster är höjd livskvalitet den mest betydande.

Samisk idrott är dessutom av stor vikt för att stärka identitet, kultur och språk. Samiska idrottsgrenar är till exempel lassokastning och renskörtävling som har en direkt eller indirekt koppling till det traditionella livsmönstret. Same-SM ordnas av lokala sameföreningar både på sommaren och vintern liksom fotbollscuper, innebandycuper och skidtävlingar. De samiska idrottsförbunden genomför samemästerskap i olika grenar som tex lassokastning, renkappkörning, fotboll och innebandy.

Sametinget föreslår att ett nytt anslag om 5 000 tkr inrättas från 2026 för samisk idrott.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Samers hälsa försämras ytterligare och kostnaderna för denna ohälsa belastar andra delar av samhället.

Utan medel kan inte samiska ungdomar på svenska sidan av Sápmi ges möjlighet att delta på Arctic Wintergames.

¹⁵ Regeringens proposition 2024/25:1 (Budgetpropositionen för 2025), sid 17

2.6.3 Stipendium och språkligt utvecklingsår

I avsnitt 2.3.12 beskrivs behovet av stipendium och friår i samiska språk utifrån Sametingets uppdrag, enligt regleringsbrevet, på språkområdet är att bland annat att stärka samiska språk bland barn och ungdomar.

Sametinget har tidigare i hemställan framfört till regeringen en önskan om ett bemyndigande att kunna utbetala stipendier för studier i samiska, då utbetalning av offentliga medel kräver stöd i förordning.

Sametinget uppskattar ett behov om 3 000 tkr till 2027 och 5 000 tkr till 2028 för en uppstart av stöd till språkstudier.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Konsekvenser beskrivs i avsnitt 2.3.12.

2.6.4 Sámi Giellagáldu

Direktören har ombetts komma med uppdaterad text

De samiska språken följer inte landsgränser utan korsar dem. De samiska språken skiljer sig åt i antal språkanvändare. De har olika ortografiska principer och geografisk tillhörighet. Alla samiska språk är små och sårbara. På Unescos röda lista över de mest hotade språken i världen finns alla samiska språk, antingen som hotade, allvarligt hotade eller starkt hotade. Därför är det nödvändigt att prioritera resurser till att värna och utveckla dem.

För att kunna bevara och utveckla de samiska språken krävs fasta åtgärder. En sådan åtgärd är etablerandet av ett fast normeringsorgan - något som sametingen länge arbetat med. Det har länge varit ett önskemål, från det samiska språksamhället och från politiskt håll. Detta framgår av tidigare enhälliga beslut i alla tre sameting samt Samiskt Parlamentariskt Råd (SPR), med målet att etablera ett permanent samnordiskt samiskt normeringsorgan. SPR påbörjade detta arbete redan 2007 för att man fann det nödvändigt att omorganisera och effektivisera det gränsöverskridande språksamarbetet.

Majoritetsspråken i de olika länderna har påverkat terminologins utveckling och därför är det viktigt att språknormering görs i samarbete över landsgränserna. Språksamarbete över landsgränserna är viktigt för att bevara det gemensamma fundamentet för de samiska språken. Detta gör det möjligt att använda samiska över landsgränser, samt att reducera kommunikationssvårigheter mellan samisktalande då språken tenderar att utvecklas olika eftersom landets majoritetsspråk påverkar de samiska språken i allt för hög grad.

Sámi Giellagáldu är ett samnordiskt kunskaps- och resurscenter i frågor som rör de samiska språken, bildat av sametingen i Sverige, Norge och Finland och knutet till SPR. Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor har utrett lämplig organisationsform.

Sametingen har undertecknat ett samarbetsavtal¹⁶ som trädde i kraft 2022-05-03.

Grundprincipen är att vardera sameting finansierar 33 % av omkostnaderna. I övrigt är avtalet utformat med Sámi Giellagáldus stadgar som utgångspunkt.

Sametingen har upprättat en styrelse för Sámi Giellagáldu med ledamöter från alla tre länder och Sámi Giellagáldu är nu en självständig administrativ enhet knuten till Sametinget i Norge. Detta är en viktig historisk händelse då det är första gången

¹⁶ Dnr 1.6.2 -2022:699

sametingen har etablerat ett gemensamt permanent gränsöverskridande samiskt organ. Det har varit en lång och tidskrävande process som har krävt personella och ekonomiska resurser. Samtidigt har det varit en lärörisk process och Sámi Giellagáldu kan eventuellt användas som modell vid etablering av andra samnordiska gränsöverskridande samiska organ och kanske kan modellen vara ett steg mot ett framtida gemensamt sameting.

Giellagáldus styrelse har upprättat språknämnder för syd-, lule- och nordsamiska samt för enare- och skoltsamiska och nominerat ledamöter och suppleanter till dessa för perioden 2023–2027. Språknämnderna har ansvar för normering av skriftspråk, terminologi och skrivregler. Denna del av verksamheten tillsammans med styrelsen uppgår sammanlagt till 52 ledamöter från Finland, Norge och Sverige.

För administrationen är beräknat 12 tjänster. I slutet av 2023 har Sámi Giellagáldu nio anställda, varav tre i Sverige. Sámi Giellagáldu har påbörjat språkvård, terminologi- och normeringsarbete på skoltsamiska, enaresamiska, nord-, lule- och sydsamiska. Målet är att även inlemma pitesamiska och umesamiska i den samnordiska språkgemenskapen. Det finns få pite- och umesamiska språkbrukare och ännu färre språkliga resurser, och därför är det viktigt att få en översikt över vilka möjligheter som redan finns för att organisera normeringsarbetet och vilka resurser det kräver.

Sámi Giellagáldu är fortfarande i etableringsfasen. Tre vakanser är inte tillsatta; en sydsamisk och en nordsamisk språkkonsulent från svensk sida och en språkkonsulent för enaresamiska på finsk sida. Rekryteringsprocesserna är tidskrävande. Sámi Giellagáldu har nyligen anställt en kommunikatör med ansvar för informations- och kommunikationsarbetet för att nå ut till det samiska samhället och språkbrukarna. Sámi Giellagáldu startar utvecklingen av designmanual, logo samt webbsidan. För utveckling av webbsidan krävs externa IT-tjänster. Dessa utvecklas och uppdateras fortlöpande.

Sámi Giellagáldu har sedan projekttiden ett samarbete med den Giellatekno och Divvun, centret för samisk språkteknologi vid UiT arktiska universitet i Tromsø. Utvecklingen av språkteknologiska resurser är viktig. Syftet med samarbetet är att stödja utvecklingen av digitala program som bidrar till ökad användning av de samiska språken. Till exempel bidrar stavningskontroll och grammatikkontroll till att termer och normeringar får en naturlig plats i språket. Dessa program gör det lättare att skriva på samiska, och det i sin tur bidrar till ökad språkanvändning. I arbetet med terminologi- och normeringsarbetet för de samiska språken är det även viktigt att utveckla Termwiki och den digitala term- och ordbanken <http://satni.org> så de normerade termerna blir tillgängliga för språkbrukarna.

Sámi Giellagáldu har också etablerat kontakt med de nordiska språknämnderna, såsom Språkrådet i Norge, Institutet för de inhemska språken i Finland och Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen i Sverige arbetar bland annat med normering av ländernas majoritetsspråk. Dessa organ har väletablerade arbetsformer och det finns flera goda metoder som kan anpassas och tas i bruk i normeringsarbetet för de samiska språken.

Språknämnderna i Norden samarbetar genom nätverket för språknämnderna i Norden (NSN). Nätverkets aktiviteter finansieras med medel från Nordiskt ministerråd. Det är naturligt att Sámi Giellagáldu deltar i detta nätverk, både i Nordterm samarbetsforum och i samarbete med andra nordiska organisationer som arbetar med terminologi, utbildning och forskning inom detta ämnesområde.

Sámi Giellagáldus budgetuppföljning för år 2023 visar ett överskott då man inte haft tillräckligt med personella resurser. Rekrytering till tidsbegränsade och tillsvidare tjänster lyckades inte i den utsträckning som förväntades för att verksamheten skulle komma i

gång fullt ut. Därför blev verksamhetskostnaderna lägre än beräknat.

Budgetbehovet för Sámi Giellagáldu är lägre för 2025 och 2026 på grund av det överskott som budgetuppföljningen 2023 visar, men för 2026–2027 återgår budgetbehovet till principen att sametingen vardera finansierar 33 % av enhetens verksamhet i enlighet med samarbetsavtalet mellan sametingen i Finland, Norge och Sverige.

Bidraget till Sámi Giellagáldu överförs oavkortat till norska Sametinget, varför bidraget behöver vara justerat för valutakursen för norska kronor. För år 2023 erhöll Sametinget 5 000 tkr via kulturanslaget att användas till delfinansiering av samarbetet.

Sámi Giellagáldus direktör föreslår sametingen att bevilja medel enligt nedanstående tabell. Sametingets styrelse önskar dock begränsa summan för 2027 till 5 000 tkr i detta budgetunderlag:

Budsjettbehov 2024 - 2028

Driftsutgifter	Avsetning fra tidigere år	2024	2025	2026	2027	2028
Lønns- og personalkostnader		12 315 869	13 325 000	13 580 000	14 259 000	14 970 000
Andre driftutgifter		3 940 500	4 690 000	4 387 000	4 600 000	4 800 000
Driftsutgifter total		16 256 369	18 015 000	17 967 000	18 859 000	19 770 000
Finansiering						
Sametinget i Norge		5 258 000	3 500 000	4 500 000	5 800 000	6 575 000
Sametinget i Sverige		5 132 000	3 500 000	4 500 000	5 800 000	6 575 000
Sametinget i Finland		3 540 665	3 500 000	4 500 000	5 800 000	6 575 000
Finansiering fra Sametingene total		13 930 665	10 500 000	13 500 000	17 400 000	19 725 000
Avsetning som innteksføres		2 325 704	7 515 000	4 467 000	1 459 000	45 000
Finansiering total		16 256 369	18 015 000	17 967 000	18 859 000	19 770 000
Driftsresultat		0	0	0	0	
Avsetning	15 812 000	13 486 296	5 971 296	1 504 296	45 296	296

Tabell 5: Sámi Giellagáldus budgetäskande.

Sametinget föreslår att anslaget till Sámi Giellagáldu permanentas med 5 000 tkr från 2027. För åren 2025 och 2026 kan tidigare överskott delvis nyttjas och anslag om 3 500 tkr respektive 4 500 tkr beviljas. Medlen kommer att nyttjas till fortsatt utveckling och drift av Sámi Giellagáldu.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Sametingen har sedan länge identifierat utmaningar för de samiska språkens fortlevnad. Därför har Sámi Giellagáldu i årtal bedrivits som interregprojekt och efter projektidens slut som ett samarbetsprojekt sametingen emellan i väntan på att en finansiering för fast etablering kan ske.

Utan finansiering av Sámi Giellagáldu måste det svenska Sametinget dra sig ur samarbetsorganet. Enligt stadgarnas § 11 upphör Sámi Giellagáldu att existera efter den 31 december med ett års varsel. Varslet börjar löpa i slutet av det kalenderår som den skriftliga uppsägningen är mottagen av Sámi Giellagáldus styrelse. Vid utträde eller upplösning fördelas tillgångar, förpliktelser och eventuella avvecklingskostnader efter

gällande kostnadsfördelning. Det gäller även ansvaret för tillsatta tjänster.

Utebliven finansiering innebär att de samiska språken inte kommer att utvecklas, utan snarare avvecklas då inget gemensamt organ för språkvård, normering av terminologi och skrivregler kommer att existera. Sámi Giellagáldu ska berika de samiska språkens ordförråd och på så sätt vara ledande i att säkerställa de samiska språkens framtid. Detta kommer att utebli och de samiska språken stagnerar och utvecklas olika över landsgränser vilket i förlängningen innebär att kommunikation på ett gemensamt samiskt språk försvåras.

2.7 Utgiftsområde 23, Sakanslag 1:22 Främjande av rennärigen

Anslagsposter som disponeras av Sametinget (tkr)	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Utgiftsområde 23, 1:22 ap 2 Främjande av rennärigen					
ap. 2 Främjande av rennärigen m.m	0	135 915	204 715	204 715	204 715
Anslag enligt regleringsbrev 2025		135 915	135 915	135 915	135 915
Utökning av anslag			68 800	68 800	68 800
Höjd rovdjursersättning			43 800	43 800	43 800
Samebyarnas handlingsplaner för klimatanpassning			10 000	10 000	10 000
Anpassning till förändrat klimat			5 000	5 000	5 000
Skadeförebyggande åtgärder, varg			10 000	10 000	10 000

Tabell 6. Utgiftsområde 23, 1:7 1:22 Främjande av rennärigen

Regeringen bedömer i budgetpropositionen för 2024 att "klimatförändringen, olika intressenters behov att nyttja mark för sina ändamål samt ett ökat rovdjurstryck innebär utmaningar för rennärigen. Regeringen bedömer att fortsatt utveckling av renbruksplanerna är av stor betydelse och kan ge bättre förutsättningar för hantering av kumulativa effekter på renskötseln. Sametinget och samebyarnas möjligheter att delta i de samrådsprocesser som sker vid etablering av olika verksamheter är av betydelse och planerna blir då ett viktigt underlag. Regeringen gör även bedömningen att toleransnivån för skador orsakade av stora rovdjur på sina håll fortsatt överskrids."¹⁷ Inför budgetåret 2024 ökades anslaget med 10 000 tkr för höjd rovdjursersättning.

Sametinget föreslår att anslaget Främjande av rennärigen utökas med sammanlagt 68 800 tkr för 2026-2028.

2.7.1 Rovdjursförekomst / Nya ersättningsbelopp

Inför 2024 har ersättningar för rovdjursförekomst räknats upp för järv, lo och varg men inte för björn och örn. Ersättningsnivåerna hade då stått på samma nivå sedan 2002. De senaste årens forskning ger välgrundade underlag för att beräkna korrekta ersättningsbelopp för de skador som rovdjuren orsakar inom samebyarnas betesområden. Nuvarande låga ersättningsnivå baserades ursprungligen (1998-2001) på 200 ren per föryngring. Detta omvandlades till en fast ersättningssumma 2002 och har sedan dess ej uppräknats förutom i år med en ökning på ca 10%. I äskande 2015 baserades de nya beräkningarna på ny forskning (Hobbs & Boström). Eftersom man baserat köttförlust på de senaste årens medelavräkningspris samt för merarbete

¹⁷ Regeringens proposition 2023/24:1 Utgiftsområde 23, sid 56

utgått från ersättningskostnaden (Lön + rörliga kostnader) ger den nya beräkningsmodellen ett betydligt högre ersättningsbelopp (ca 70% högre ersättning) Detta beror på att priserna för renkött ökade med 43% mellan 2002 och 2015 samt att nya beräkningsmodellen ger värdet av ren något mer tyngd i slutresultatet utifrån forskningen. Förslagen grundar sig på i huvudsak tre olika forskningsrapporter: en rörande lo och järvens effekter på samebyarnas slaktuttag¹⁸, en rapport om samebyarnas merarbete¹⁹ och en rapport om björnarnas predation²⁰. Sametingets bedömning är att dessa rapporter är de mest tillförlitliga underlagen för att bedöma ersättning för rovdjurens skador.

Ersättningsbelopp (tkr)	Föryngring	Regelbunden förekomst	Tillfällig förekomst
Lo	225 000	80 000	40 000
Järv	225 000	80 000	40 000
Varg	565 000	90 000	40 000

Tabell 6.1 Ersättningsbelopp för 2025 enligt regleringsbrev. Ersättningsbeloppen beräknas enligt 7 § vihskadeförordningen.

Ersättningsbeloppen för regelbunden eller tillfällig förekomst avser, när det gäller varg, varje individ och i övriga fall förekomst inom samebyn. Ersättningsbeloppen för föryngring avser varje föryngring.

Förekomst av örn ersätts med högst 1 075 000 kronor och fördelas mellan de ersättningsberättigade samebyarna i förhållande till betesområdenas areal. Förekomst av björn ersätts med högst 5 315 000 kronor sedan slutet av 2024. Av detta belopp ska 3 700 000 kronor lämnas till samebyar där förekomsten av björn är särskilt stor och fördelas i enlighet med 8 b § andra stycket viltskadeförordningen. Resterande del av beloppet ska fördelas mellan de ersättningsberättigade samebyarna i förhållande till betesområdenas areal.

Det måste även noteras att inventeringsarbetet som leds av Länsstyrelserna riskerar att fallera då det övergår till individnivå med avseende på järv och björn. Länsstyrelserna saknar tillräckliga medel vilket tvingar samebyarna att själva utföra inventering för att ens få ersättning för rovdjursskador. Samebyarna saknar idag resurser för detta och Sametinget får inte bidra med en utökning av stöd. Samebyarnas behov är ca 3 600 000 kronor (ca 70 600 per sameby) för att genomföra inventering på individnivå.

Beräknad uppräknings/indexering av nya rovdjursersättningar år 2024 av 2015 års beräkning:

Ersättningsbelopp (tkr)	Föryngring	Regelbunden förekomst	Tillfällig förekomst
Lo	490 000	170 000	85 000
Järv	480 000	170 000	85 000
Varg	1 215 000	300 000	85 000

¹⁸ Hobbs, N.T., H. Andrén, J. Persson, M. Aronsson, N.T. Hobbs, H. Andrén, J. Persson, M. Aronsson, et al. (2011). Native predators reduce harvest of reindeer by Sámi pastoralists. *Ecological Applications* 22: 1640–1654.

¹⁹ Junros, J-K. & Boström, G. (2011): Merarbete på grund av rovdjur-En intervjustudie. Umeå Universitet. SLU, Umeå.

²⁰ Karlsson, J., Stöen, O. G., Segerström, P., Stokke, R., Persson, L. T., Stokke, L. H., Persson, S., Stokke, N. A., Persson, A., Segerström, E., Rauset, G. R., Kindberg, J., Bischof, R., Ramberg-Sivertsen, T., Skarin, A., Åhman, B., Ångsteg, I., Swenson J. (2012). Brown bear predation on reindeer and potential impact from three interventions to reduce predation (in Swedish). Report 2012:06 Swedish University of Agricultural Sciences, Wildlife Damage Center.

Förslaget utgår från *Viltskadeförordningen §6 och §7* och innehåller nya beräkningar till underlag för de ersättningsbelopp som Sametinget föreslår. Beloppen baseras på den rekommenderade uppräkningsindexeringen samt:

- Indexering av "merarbete" med hjälp av KPI index. Ökningen är cirka 31 procent.
- Ny beräkning av ekonomisk förlust av slaktad ren på grund av rovdjursförekomst. Baseras på 3-års-medelvärdet av slaktad ren säsongerna 2020/2021 till 2022/2023. Ökningen är cirka 52 procent jämfört med säsongerna 2012/2013 till 2014/2015.

Enligt de tre senaste årens inventering skulle ökade ersättningar för rovdjursförekomst innebära en budgetökning från 51 100 tkr till 94 900 tkr, en ökning på 53 800 tkr.

Sametinget föreslår att ersättningsbelopp för rovdjursförekomst indexuppräknas enligt ovan, samt att anslaget Främjande av rennäringen utökas med 43 800 tkr enligt föreslagna ersättningsbelopp för rovdjursförekomst.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Utan förtydligande av myndigheternas ansvar, en uppdatering av ersättningsnivåerna för rovdjursskador samt ett förtydligande av riktlinjer och regler gällande rovdjur och särskilt varg, blir belastningen på samebyarna och de enskilda renskötarna orimligt stor.

Otydligheten består och Sametingets arbete ifrågasätts av rennäringens företrädare.

Riksdagsbeslutet från 2013 om en hållbar rovdjurspolitik och toleransnivåer för rennäringen följs inte. De faktiska förlusterna ger en hög risk för biologisk och ekonomisk kollaps i de samebyar som drabbas av höga skadetäl orsakad av rovdjur. Få samebyar har resurser att ur egna medel genomföra en inventering av rovdjur utifrån förändrad ersättningsmodell. Konsekvensen är redan nu tydlig i att det blir en bristfällig inventering med uteblivna ersättningar, om staten avser att kraftigt reducera antalet rovdjur kan det väga upp utebliven ersättning.

2.7.2 Klimatanpassning

Sametingets budgetbehov av insatser för kommande år:

De förväntade framtida klimatförändringarna kommer med stor sannolikhet att ha stora effekter på naturmiljö, arter, ekosystem och biologisk mångfald. Det innebär att naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster kommer att påverkas. I Arktis sker förändringarna snabbare än i övriga delar av världen. Förändringarna är också accelererande och mer extrema. Uppvärmningen förväntas bli två till tre gånger högre än genomsnittet. Att det har blivit varmare märks genom bland annat fler extremväder, ökad oförutsägbarhet i vädret, höjda havsnivåer och krympande havsis i Arktis. Sommaren år 2018 med extrem värme, extrem torka och extrema temperaturer på norra halvklotet hänger ihop med att den globala temperaturen har ökat. Det extrema vädret orsakade bland annat svårsläckta bränder. Det synes vara en regel numera med extrema väder som torka under sommaren och blidor under vintern med låst bete stora delar av höst och vinter. Alla samebyar har olika förutsättningar och svårigheter. Samebyarnas förmåga att anpassa sig till klimatförändringarna är beroende av annan markanvändning och olika typer av beslut som påverkar renskötselns förutsättningar och villkor. Tillgången på flyttleder är en samebys förutsättning till en fungerande renskötsel. Utan flyttleder på isbelagda vattendrag kan samebyarna inte anpassa sig till samhällets krav på marker.

Nyckeln till framgångsrik klimatanpassning inom rennäringen och samiskt samhällsliv är att minska sårbarheten genom flexibilitet. Det är det tydliga budskap som kommer fram från såväl forskning, traditionell kunskap och intervjuade informanter.

Forskningens rekommendationer är tydliga: Det krävs aktiva politiska beslut och förändring av lagstiftningen för att stärka samiska näringar och den samiska kulturen i ett ändrat klimat. Ökat inflytande och hänsyn till samiska näringar och den samiska kulturen i samråd och beslutsprocesser är ytterligare åtgärder som forskningen lyfter som viktiga för att möta ett förändrat klimat.

SMHI fick under 2016 i uppdrag av regeringen att utlysa medel till svenska myndigheter för att utveckla handlingsplaner för sitt klimatanpassningsarbete. Sametinget beviljades medel och har därefter arbetat fram en handlingsplan för klimatanpassning som gäller för 2017 och framåt. I samarbete med Länsstyrelsen initierade Sametinget 2018 pilotprojekt för fyra samebyar med syfte att analysera hur klimatförändringarna kan komma att påverka förutsättningarna för renskötseln, identifiera problem samt analysera möjliga förslag till åtgärder och insatser. Utifrån den satsningen togs en syntesrapport fram av SWECO – En sammanställning av pilotprojekten med klimat- och sårbarhetsanalys samt handlingsplan för klimatanpassning. Under 2019 och 2020 har ytterligare fem samebyar tagit fram planer.

Av samebyarnas analyser framgår att det mest brådskande är strategier i förhållande till vinterbetesmarkerna. Det politiska och juridiska arbetet med att skydda betesmarkerna mot exploateringar och ytterligare fragmentering samt att minska rovdjurstrycket måste fortsätta och intensifieras. Pilotsamebyarnas handlingsplaner visar också på vikten av beredskap inför scenarier såsom kraftiga väderomslag, isbildning samt plötsliga sommarhändelser, exempelvis skogsbränder, vilka kan få betydande påverkan på renskötselns renbetesmarker. Det är därför vitalt att samebyarna kan fullfölja handlingsplanerna särskilt då fortfarande mer än 40 samebyar har behov av planerna. Många av förslagen till åtgärder handlar om samråd och överenskommelser med andra näringar, politik och myndigheter, dvs. en stor del i möjlighörandet av en optimal anpassning är beroende av tredje part.

Andra förslag som rennäringen bör få en direkt eller viss rådighet över är:

- Återställning och/eller restaurering av flyttleder samt möjlighet till nya flyttleder och uppförande av faunabroar inom de områden där statens och kommunernas infrastruktur skapar barriärer.
- Skydd och/eller restaurering av betesmark i övrigt där ett intensivt skogsbruk gjort betesmarkerna otillgängliga.
- Fortsatt utveckling av Renbruksplan och teknik (ex. drönare).
- Stöd för faunabroar över älvar för att möjliggöra flytt av renar över reglerade vattendrag eller vid tidigare vårflod. Ofrusna vattendrag är tydliga barriärer.
- Ökade forskningsinsatser för att ge kunskap och beredskap om sjukdomar på ren särskilt sett till nya sjukdomar som uppstår vid ändrat klimat. En högre temperatur i Arktis och tundran riskerar att frigöra sjukdomar som inte funnits sedan människans inträde
- Minskat rovdjurstryck i områden där betet inte låser sig lika lätt
- Inköp av mobila renskötselanslagningar och mobila hägn, mobila silon etc.
- Spolning och saltning av hagar (för att motverka damning vid kalvmärkning)
- Samråd på rätt nivå och i tidiga skeden även där konsultation inte finns.
- Riktade informationsinsatser, ökad kommunikation och mer forskning

- Kunskapsbyggande åtgärder för att sprida och stärka kunskapen om klimatanpassning inom samebyarna.

En del av dessa åtgärder kan möjligen finansieras via det nya landsbygdsprogrammet, andra delar endast genom ökade anslag.

Handlingsplaner för klimatanpassning för samebyar

En prioriterad insats för Sametinget är, om medel ges, fortsatta insatser för ytterligare samebyvisa handlingsplaner och sårbarhetsanalyser. Planerna bör vara kopplade till ett stöd för samebyarna som kan sökas för att genomföra *faktiska åtgärder* utifrån klimatanpassning som kostnadstäcks genom rennäringens främjandeanslag. Uppskattad kostnad för denna åtgärd är cirka **10 mnkr** för 2025 samt en ytterligare ökning med 10 mnkr från 2026 till 2027 då fler samebyar har genomfört sina handlingsplaner.

Extra klimatmedel för rennäringen

Klimatkrisen är främst under vintern i form av låst bete och stora snömängder samt under sommaren av långa perioder av extrem hetta. Årstiderna och årstidsväxlingarna kommer att bli annorlunda med mildare höstar och varmare somrar. Renen tappar vikt och kondition när förutsättningarna ändras inte minst genom förändrad beteskvalitet, men då förändringarna inte alltid är bestående (låst) träder inte katastrofskadeskyddet in. Samebyarna saknar tillräcklig mängd utrustning i form av krubbor, fodersilos, hagar med mera då det handlar om korta insatser. Det betyder att samebyarna behöver stöd av veterinär när nya sjukdomar uppträder. Det kommer att behövas större insatser om det är mindre kända sjukdomsförlopp som kräver att forskning kopplas in. På kort sikt medför detta behov av direkta klimatanpassningar som flytt av renhjordar, medicinering som förhindrar sjukdomsspridningar och stöd för fodring av renar på grund av dåligt bete. På längre sikt behövs klimatanpassningsåtgärder för att trygga renens möjlighet till renbete som att restaurera eller omlokalisera flyttleder, restaurering av lavbetesmarker och hänglavsskogar och bevarande eller återställande av täta skogar för att skydda renen från extrem hetta.

Sametinget föreslår utökat statligt stöd med 10 000 tkr till insatser för klimatanpassningar för rennäringen. Se även avsnittet Klimatanpassning.

Samråd vid etableringsprocesser

Den i särklass viktigaste åtgärden för rennäringens klimatanpassning är att försöka bibehålla ett sammanhållet landskap med fungerande ekosystem och biologisk mångfald. I detta sammanhang blir stöd och resurser för samråd med företrädare och myndigheter för andra markanvändningsintressen avgörande.

Uppskattningsvis 25-50 procent av motsvarande en heltidstjänst krävs i dagsläget av varje sameby för att bevaka deras intressen i olika samråd. Ibland krävs även ytterligare kompetens vilken då får köpas in som en extern tjänst av de olika samebyarna. Sametinget bör ges uppdrag och resurser att etablera ett stöd till samebyar som tagit fram handlingsplaner med åtgärder för klimatanpassning och direkt bidrar till att bevaka och bevara skyddet av det samiska landskapet. Sametinget bör utforma stödet och avgöra hur det på effektivaste sätt kan komma aktörerna till del. Kostnaden för ett sådant stöd som t.ex. föreslås till stöd för samebyarnas planering och deltagande i samråd och olika ärendeberedningar vid exploateringar, uppskattas till cirka 5 000 tkr för 2025 samt

ytterligare 5 000 tkr från 2026 - 2027 utifrån antagandet att varje sameby ska ersättas för det arbete som krävs vid olika typer av samråd och exploateringsprocesser som har samband med klimatförändringen.

Sametinget föreslår utökad statligt stöd med 5 000 tkr till insatser för klimatanpassningar för rennäringen särskilt riktat mot samebyar. Se även avsnittet Klimatanpassning.

Konsekvenser om medel ej beviljas

I tusentals år har samer förvaltat naturresurserna på ett hållbart sätt. Rovdjurssituationen, bristen på regelverk som skyddar renen, klimatförändringarna och en ökande markexploatering utgör idag reella hot mot den samiska renskötselkulturen. Renskötseln är starkt förknippad med de traditionella markerna genom renarnas naturliga, årstidsvisa rörelsemönster och behov av naturbete.

Vikten av att rennäringen kan upprätthålla en hög beredskap får inte underskattas.

Sveriges nationella säkerhetspolitik är en ny faktor för rennäringens handlingsplaner som kan förändra läget på mycket kort tid men måste tas på allvar då renhjordar kan tvingas bort från sina områden under perioder.

Om landskapet splittras och den gröna infrastrukturen fragmenteras riskerar renskötseln i vissa områden en kollaps, det vill säga att hjordarna minskar och förutsättningarna att bedriva renskötsel upphör.

2.7.3 Skadeförebyggande åtgärder, varg

Sametinget betalar ut medel för skadeförebyggande åtgärder för rovdjur. Senaste året, år 2023, utbetalades drygt 5 200 tkr till samebyarna. Förebyggande åtgärder för vargförekomst har ökat markant de senaste åren, speciellt för samebyarna i Jämtlands län, inklusive Idre sameby. Vargar kan orsaka stora kostnader för samebyarna, som kan behöva vidta olika förebyggande åtgärder för att undvika skador innan det kan bli aktuellt med flytt eller skydds jakt av varg.

Medel till skadeförebyggande åtgärder för genetiskt viktig varg har bekostats av Naturvårdsverkets anslag 1:3, Åtgärder för värdefull natur. Själva ansökningsförfarandet och utbetalningen har skötts av Sametinget efter rekvisition från Naturvårdsverket i enlighet med 3 § viltskadeförordningen (2001:724). Ersättningen till samebyarna har de fem senaste åren varierat från 2 000 tkr till 12 500 tkr. Ersättningsanspråken år 2020 låg på 16 000 tkr då nio samebyar berördes av vargförekomst.

Det finns inget särskilt anslagsvillkor för detta i 3 § viltskadeförordningen. Ett kontinuerligt problem när vargar vandrat in österifrån har varit otydlighet i villkor och osäkra ersättningsbelopp till samebyarna. Problembilden har förstärkts då tre myndigheter berörs. Ett förtydligande av ansvar och en förstärkning av anslaget skulle öka förutsägbarheten för såväl ärendehantering som samebyarnas medel för de åtgärder de nödgas vidta. Sametinget har med nuvarande anslag ingen möjlighet att öka utbetalningarna för skadeförebyggande åtgärder, främst på grund av nuvarande nivå på rovdjursersättningarna men även de osäkra väderförhållanden som medför beteskriser i stora delar av renskötselområdet.

En förutsättning för att minimera skadorna av vargförekomst och därmed även bidragen, är att tidsaspekten för de förebyggande åtgärderna minimeras, att åtgärds- och

förvaltningsplaner innehåller tydliga riktlinjer och regler samt att Sametinget, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen är överens om rutiner, roller och ansvar.

Ett årligt tillskott till Sametingets anslag 1:22 skulle medföra en förutsägbarhet kring vilka förebyggande åtgärder samebyarna kan vidta. En sådan förutsägbarhet är en nyckelfaktor för att kunna hantera förekomsten av varg som vandrar in i renskötselområdet.

Förutsägbarhet om tillgängliga medel bidrar även till att toleransnivån på maximalt 10 procent för rovdjurens skador på rennäringen bättre kan hållas.

Sametinget föreslår därför att anslaget Främjande av rennäringen utökas med 10 000 tkr årligen.

Medlen ska användas för bidrag till samebyar att utföra förebyggande åtgärder och förhindra skador av varg på ren enligt 3 § viltskadeförordningen.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Utan utökning av anslaget finns inte tillräckliga medel för att ersätta samebyarna för skadeförebyggande åtgärder. Anslaget tas i huvudsak i anspråk av rovdjursersättningar och katastrofskadeskydd på grund av de återkommande beteskriserna. Förutsägbarheten minskar för såväl ärendehantering som samebyarnas möjlighet att vidta förebyggande åtgärder för klimatanpassning och skadeförebyggande åtgärder.

De särskilda insatser som vidtagits av Naturvårdsverket avseende varg är tydlig angående medelsbehovet.

Länsstyrelserna har redan nu påtalat att man saknar medel till skadeförebyggande åtgärder och insatser vid inventering av rovdjur i tillräcklig omfattning.

Statskontoret har i sin rapport påtalat Sametingets oförmåga att uppfylla samebyarnas krav vilket grundas av otillräckliga medel i anslaget. Delar av det som påtalas kan hänföras till att Länsstyrelserna saknar medel.

2.8 Utgiftsområde 24 Näringsliv, inrättande av sakanslag för samiska näringar

Anslagsposter som disponeras av Sametinget (tkr)	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Utgiftsområde 24, 1:5 Nytt anslag Samiska näringar					
Nytt anslag Samiska näringar	0	0	3 500	3 500	3 500
Anslag enligt regleringsbrev 2025					
Nytt anslag	-	-	3 500	3 500	3 500
Samiska näringar			3 500	3 500	3 500

Tabell 7. Utgiftsområde 24, 1:5 Nytt anslag Samiska näringar

Sametinget har sakanslag för samisk kultur och för främjande av rennäringen. Inrättande av en anslagspost inom anslag 1:5 Näringslivsutveckling för samiska näringar som slöjd och konsthantverk (*duodji*), samisk matproduktion, samisk turism, tolktjänster, musik- och mediaproduktion med mera, kan stärka Sametingets möjligheter att utveckla och bredda samiskt näringsliv, vilket kommer bidra till ökad mångfald i Sveriges näringsliv.

Samisk näringsverksamhet inbegriper alla näringar som samer bedriver som kan kopplas samman med samisk kultur och samiskt levnadssätt och som riktar in sig mot glesbygdens behov. Ur ett urfolksperspektiv är det angeläget att de samiska näringarna stärks och utvecklas, dels med den traditionella kunskapen i fokus, dels för att stärka företagsamheten på landsbygden.

Samisk näringslivsutveckling är för Sametinget idag helt kopplat till de båda EU-programmen Landsbygdsprogrammet/CAP 2023–2027 och Interregprogrammet. De tjänster som Sametinget förfogar över bekostas via externa medel (s.k. TA-stöd) och är knutna till programmens arbetsuppgifter. Några ekonomiska resurser för att arbeta med utveckling av samiskt näringsliv utanför EU-fonderna finns inte. För att Plenums beslutade styrdokument gällande Näringspolitiska handlingsprogrammet ska uppfyllas behöver Sametinget resurser för att säkerställa arbetets kontinuitet.

Ett utökat eller nytt stöd kommer att ge Sametinget möjlighet att utveckla den statistik för näringarna som särskilt efterfrågas inom de olika EU programmen.

Sametinget föreslår att en anslagspost om 3 500 tkr införs i anslag 1:5 Näringslivsutveckling inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Medlen kommer att nyttjas till att stärka kontinuiteten i stödet till samiska företagare genom att näringslivsutvecklare kan få fasta anställningar.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Ett starkt och livskraftigt samiskt näringsliv förutsätter en mångfald av verksamheter och branscher och möjlighet att utvecklas i hela det samiska området. Samverkan mellan företag och samhälle lägger grunden för tillväxt och hållbar samhällsutveckling. Det gäller inte minst inom områden som livsmedelsstrategi och regional utveckling. Permanent grundfinansiering för samiska branschorganisationer behövs för att dessa i sin tur ska kunna driva den samiska näringslivsutvecklingen framåt. Sametinget har idag begränsade resurser att möta behoven av insatser för de samiska näringarnas tillväxt och utveckling.

Konsekvensen av detta syns främst inom följande områden:

- *Samverkan med andra myndigheter för att stärka kopplingarna mellan samiskt näringsliv och regional utveckling kan inte utvecklas.*

Det finns ett ökat intresse från andra myndigheter regionalt och nationellt för Sametingets medverkan i utvecklings- och hållbarhetsfrågor för företagsutveckling.

- *Begränsade möjlighet att samordna insatser för den samiska näringsverksamheten.*

Frånvaro av utvecklingsmiljöer gör att samiska näringar och företag inte kan utvecklas och stärkas. Avsaknad av hjälp och samordning för de olika branscherna är stort. Idag är de samiska företagen hänvisade till de EU-program som finns för företagsutveckling.

2.9 Utgiftsområde xxx, inrättande av sakanslag för samiska språk

Sametinget har sakanslag för samisk kultur och främjande av rennäringen. Inrättande av ett särskilt anslag för samiska språk kan på motsvarande sätt samla Sametingets resurser och stärka myndighetens arbete med att leda och stödja utvecklingen av samtliga fem samiska språk på ett brett plan och olika nivåer.

Sametinget avser använda språkanslaget för att samordna medlen och för delfinansiering av samnordiska projekt såsom Sámi Giellagáldu, framledes även det språkteknologiska arbetet inom ramen för urfolksspråkdekaden 3.3.1 (IDIL) 2022-2032.

Sametingets språkavdelning har för närvarande medel för personalkostnader från Sametingets förvaltningsanslag, vilket inte omfattar medel för aktiviteter och bidragsgivning. Bidrag för utbetalning återfinns i kulturanslaget som i huvudsak avser

kulturbidrag, inte språkverksamhet. Medlen fördelas av Sametingets kulturnämnd. Se även förslag om utökat anslag för Sámi Giellagáldu

Exempel på omfattning av förslaget språkanslag:

- Finansiering av samnordiska projekt som Sámi Giellagáldu
- Språkutveckling genom Samiskt språkcentrum
- Möjlighet till utbetalning av statsbidrag till vissa studier i samiska
- Medel till verksamheter och aktiviteter som Urfolkspråkdekaden 2022–2032
- Regeringsuppdrag till Sametinget för att vidta språkvårdande insatser, samt arbeta med språkteknologi för att stärka och utveckla det samiska språket.

Sametinget föreslår, med stöd av vad som anförs i budgetunderlaget, att regeringen inrättar ett språkanslag vilket möjliggör för Sametinget att effektivare efterleva sametingslagen (1992:1433) 2 kap 1.3 § att fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet.

Sametinget föreslår vid inrättande av språkanslag, att i villkor för anslaget inkludera tillåtelse att utföra överföringar av medel inom de nordiska länderna för gemensamt organiserade uppdrag och samarbetsprojekt, såsom Giellagáldu för samnordiskt språkarbete.

Sametinget föreslår att vid inrättande av språkanslag, att i villkor för anslaget inkludera tillåtelse att utföra statsbidragsutbetalningar enligt förordning (2007:1347) om statsbidrag vid vissa studier i samiska.

Sametinget föreslår vid beslut om inrättande av ett språkanslag, att samtliga anslagsmedel från utgiftsområde 1, 7:1, ap.14, Samiskt språkcentrum, överförs till språkanslaget.

3 Anslag till andra myndigheter

3.1 Anslag till Sameskolstyrelsen

3.1.1 Förskolan – stöd till att lägga grunden för reell tvåspråkighet

Med anledning av Sametingets uppdrag enligt regleringsbrevet, på språkområdet, att stärka samiska språk bland barn och ungdomar föreslår Sametinget medel för riktade insatser till förskolan. Förutsättningarna att stärka samiskan får anses särskilt gynnsamma där. Det är att betrakta som ett vetenskapligt faktum att barn i allmänhet når längre i sin andraspråksutveckling än vuxna. Det finns dessutom studier som tyder på att den kritiska gränsen för att uppnå nivån "infödd behärskning" av ett språk ligger vid sjuårsåldern snarare än puberteten. Små barn har i allmänhet inte utvecklat några förutfattade meningar eller föreställningar kring olika språk, vilket innebär att grunden för ett fortsatt intresse för språket med fördel kan läggas i förskolan.

Regeringen konstaterar i propositionen Från erkännande till egenmakt (prop. 2008/09:158) att det finns behov av aktiva åtgärder på lokal, regional och nationell nivå för att främja de nationella minoritetsspråkens bevarande. Regeringen betonar förskolans betydelse i revitaliseringsarbetet och att förskolan är särskilt viktig i de fall barnen inte kan få språket hemifrån på grund av föräldrarnas bristande språkkunskaper. I propositionen anges att grunden för additiv tvåspråkighet, dvs. inläring av ett andra språk som inte sker på bekostnad av det första språket, läggs under ett barns tidiga barndom.

I artikel 30, Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter anges att barn som tillhör urfolk har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion. Det är rimligt att dessa rättigheter finns redan från födseln, och definitivt bör tillförsäkras barnen från förskoleåldern. Staten har en skyldighet att säkerställa denna rätt.

Sametinget har i handlingsprogrammet för bevarande av de samiska språken uppmärksammat behovet av strukturella och strategiska åtgärder i syfte att bygga en fungerande utbildningskedja. Händelser under 2020 förstärker den bilden ytterligare. Bland annat har Sameskolstyrelsen, Sametinget och regeringen tagit emot ett öppet brev skickat från föräldrar som påtalar brister som föreligger i utbildningen avseende samiska. Enligt Sametinget är det uppenbart att läget för utbildning i och på samiska är allvarligt. Samiska föräldrar har högre förväntningar och ambitioner vad gäller samiska språken i förskola och skola än vad som erbjuds idag. Sametinget har i förslaget till handlingsprogram för de samiska språken fastslagit att individen, barnet, eleven måste ingå i en tillräckligt god språkmiljö för att utvecklas till förstaspråkstalare eller för att uppnå ett funktionellt språk.

För barn som har samiska som förstaspråk är en samiskspråklig förskola en förutsättning; en språkmiljö och språkutveckling likvärdig den som svenskspråkiga barn får i en svenskspråkig förskola. En samiskspråklig förskola ger mycket goda förutsättningar för samiska barn som inte har samiska som förstaspråk i hemmet att utveckla förstaspråkskompetens.

Sametinget äskar därför medel för att stötta befintliga samiska förskolor med särskilda medel, för att finansiera förskolornas merkostnader vid anställning av fler språkresurser.

Sametinget föreslår en tillfällig anslagsökning för Sameskolstyrelsen om 800 tkr under 2026 och 1 500 tkr per årligen under 2027-2028.

Konsekvenser om medel ej beviljas

Samiska förskolor har idag inte i tillräcklig grad möjlighet att erbjuda samiska barn en miljö helt eller till stora delar på samiska. Forskning på området är tydlig med att vi därmed förlorar den enskilt starkaste metoden för att snabbt och resurseffektivt skapa en generation med starka samiska språk. Konsekvensen blir att de samiska barn som idag och kommande år skulle gå på samiska förskolor, inte får sina individuella rättigheter till godosedda, inte får den trygga ekonomiska framtid de skulle få om de kunde samiska (och därmed fick tillgång till den stora arbetsmarknaden) och samhället förlorar möjligheten att åtgärda bristen på samisktalande.

4 Investeringar och finansiering

Sametingets förslag till finansiering av investeringar.

4.1 Verksamhetsinvesteringar

Verksamhetsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	2 685	5 000	5 000	5 000	5 000
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	563	1 500	1 500	1 500	1 500
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	100	100	100	100
Summa verksamhetsinvesteringar	3 248	6 600	6 600	6 600	6 600
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	874	1 100	1 100	1 100	1 100
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Anslag (efter medgivande av regeringen (1:22 ap.2))	2 374	5 500	5 500	5 500	5 500
Summa finansiering	3 248	6 600	6 600	6 600	6 600

Tabell 7 Verksamhetsinvesteringar

Planerade investeringar avser främst vidareutveckling av datasystem och återanskaffning av maskiner och inventarier.

4.2 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	3 376	3 144	3 144	3 144	3 144
Nyupplåning (+)	874	1 100	1 100	1 100	1 100
Amorteringar (-)	-1 106	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
UB lån i Riksgäldskontoret	3 144	3 144	3 144	3 144	3 144
Beslutad/föreslagna låneram	3 500	4 500	4 500	4 500	4 500
Ränteutgifter	0	0	0	0	0
Finansiering av räntor och avskrivningar					
0103001 001 Sametinget	1 106	1 100	1 100	1 100	1 100
Övrig finansiering	0	0	0	0	0
Summa finansiering	1 106	1 100	1 100	1 100	1 100
Summa amorteringar och ränteutgifter	1 059	1 100	1 100	1 100	1 100

Tabell 8 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Sametinget föreslår en låneram motsvarande 4 500 tkr årligen under åren 2025-2027.

Räntekontokredit (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	2 659	0	0	0	0
Minsta behållning på räntekontot under året	0	0	0	0	0
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	12 465	5 000	5 000	5 000	5 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0
Beslutad/föreslagna räntekontokredit	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Tabell 9 Räntekontokredit

Sametinget föreslår en räntekontokredit motsvarande 5 000 tkr årligen under åren 2025-2027.